ένοπλη χαρά

Afrento M. Bonnano

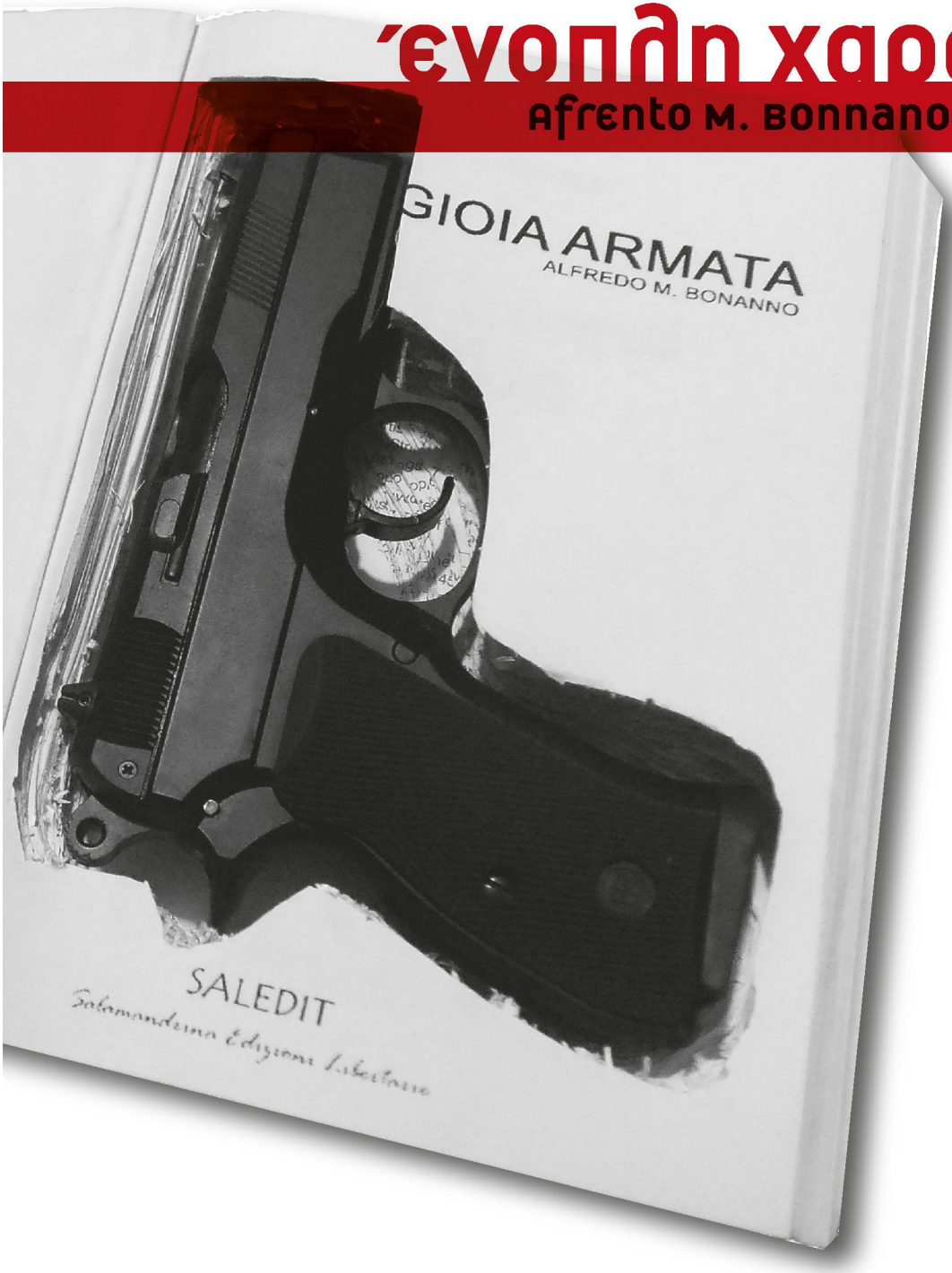

Τίτλος πρωτοτύπου:
La gioia armata,
1977, Catania,
Edizioni Anarchismo

Εκδόθηκε τον Μάιο του 2013 ατη
Θεσσαλονίκη σε 1000 αντίτυπα.

Για επικοινωνία:
E-mail: steki_nadir@yahoo.gr
http://anarxiko-steki-nadir.org

Alfredo M. Bonanno

Η Ένοπλη Χαρά

Εκδόσεις Αναρχικό Στέκι Ναδίρ

Η αδικία δεν είναι ανώνυμη,
έχει όνομα και διεύθυνση.

Μπέρτολτ Μπρεχτ

Προλεγόμενα

Η μετάφραση της μπροσούρας αυτής αποφασίστηκε να γίνει με αφορμή την πρώτη επέτειο της εξέγερσης του Δεκέμβρη και τη δολοφονία του Αλέξη. Έγινε αυθόρμητα με σκοπό να γίνει το –πάντα επίκαιρο– έργο και οι ιδέες του Αλφρέντο πιο οικεία προς το ελληνικό κοινό.

Ο εξεγερτικός αναρχισμός ξεκινά από την εσωτερική προσωπική αλλαγή του καθενός και προχωρά στον μετασχηματισμό ολάκερης της κοινωνίας με την ολοκληρωτική καταστροφή της εξουσίας. Γι αυτό και εχθρός του είναι και οι δημοκρατικοί θεσμοί που απλώς απαλύνουν τον κρατικό (και μη) αυταρχισμό προσδίδοντάς του ένα φιλολαϊκό προσωπείο. Εχθρός του είναι ο μαγαζάτορας, ο περιπτεράς, ο ένστολος, ο υπάλληλος, ο δημοσιογράφος, όλοι όσοι συμβάλουν στην διατήρηση των δομών της εξουσίας. Φίλος του είναι ο μαγαζάτορας, ο περιπτεράς, ο ένστολος, ο υπάλληλος, ο δημοσιογράφος που μεταφέρει μέσα του την ιδέα της εξέγερσης και που είναι έτοιμος να την πραγματώσει.

Τον επόμενο Δεκέμβρη θα τον απαντήσουμε στον δρόμο με την ένοπλη χαρά μας.

Ο μεταφραστής, εκδοτική ομάδα Urbis,
Πάτρα 15 Νοεμβρίου 2009

Πρόλογος

Αυτό το βιβλίο γράφτηκε το 1977 την στιγμή που επαναστατικοί αγώνες λάμβαναν χώρα στην Ιταλία. Οι τότε καταστάσεις, σήμερα εντελώς διαφορετικές, επανέρχονται και τώρα στη θύμηση όταν αναγιγνώσκονται.

Το επαναστατικό κίνημα συμπεριλαμβανομένου και του αναρχικού, ήταν σε μια εξελικτική φάση και όλα έμοιαζαν δυνατά, ακόμα και μια γενίκευση της ένοπλης σύγκρουσης. Όμως ήταν αναγκαίο να προστατευτεί από τον κίνδυνο της εξειδίκευσης και στρατικοποίησης που μια περιορισμένη μειονότητα στρατευμένων σκόπευε να επιβάλλει στις δεκάδες χιλιάδες των συντρόφων που πάλευαν με όποιο τρόπο διέθεταν ενάντια στην καταπίεση και στην απόπειρα – αρκετά ισχνή για να πούμε την αλήθεια – του Κράτους να επανοργανώσει την διαχείριση του κεφαλαίου.

Αυτή ήταν η κατάσταση στην Ιταλία, αλλά κάτι παρόμοιο ελάμβανε χώρα και στην Γερμανία, Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία και αλλού.

Φαίνονταν θεμελιώδες για το Κράτος η αποτροπή των καθημερινών πολλαπλών ενεργειών ενάντια σε ανθρώπους και κτίρια εξουσίας από συντρόφους και η απομάκρυνση από την προσχεδιασμένη λογική ενός ένοπλου κόμματος όπως οι Ερυθρές Ταξιαρχίες στην Ιταλία.

Αυτό είναι το πνεύμα του βιβλίου. Να δείξει πώς μια απελευθερωτική και καταστρεπτική πρακτική μπορεί να προκύψει από μια χαροποιό λογική αγώνα και όχι από μια θνησιγενή, σχηματική ακαμπτότητα εντός προκαθορισμένων κανόνων μιας διοικούσας ομάδας.

Κάποια από αυτά τα προβλήματα δεν υφίστανται πια. Επιλύθηκαν από τα σκληρά μαθήματα της ιστορίας. Η κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού ξαφνικά επαναδιαστασιολόγησε για τα καλά τις κατευθύνσεις των Μαρξιστών κάθε τάσης. Από την άλλη δεν εξαλείφθηκε, αλλά αντιθέτως ενδυναμώθηκε, η επιθυμία για ελευθερία και αναρχικό κομμουνισμό. Επιθυμία που εξαπλώνεται παντού ειδικά μεταξύ των νέων γενεών, σε πολλές περιπτώσεις χωρίς να πηγάζει από τα παραδοσιακά σύμβολα του αναρχισμού, τα σύμβολα και οι θεωρίες του οποίου θεωρούνταν -με ένα κατανοητό αλλά μη συμμετοχικό σθένος άρνησης- ιδεολογικώς επενδυμένα.

Αυτό το βιβλίο έγινε επίκαιρο ξανά, αλλά με ένα διαφορετικό τρόπο. Όχι ως κριτική μιας βαριάς μονοπωλιακής δομής η οποία δεν υπάρχει πια, αλλά διότι μπορεί να καταδείξει τις ισχυρές δυναμικές του ατόμου στον πρόσχαρο δρόμο του προς την καταστροφή όλων εκείνων που το καταδυναστεύουν και το «κανονίζουν».

Κλείνοντας πρέπει να αναφέρω ότι στην Ιταλία είχε παραγγελθεί η καταστροφή αυτού του βιβλίου. Το Ιταλικό Ανώτατο Δικαστήριο διέταξε την καύση του. Όλες οι βιβλιοθήκες που διέθεταν αντίτυπα έλαβαν μια υπουργική εγκύκλιο που παράγγελνε την αποτέφρωσή του. Πολλοί βιβλιοπώλες αρνήθηκαν να κάψουν το βιβλίο, θεωρώντας αυτή την πρακτική ναζιστική ή ιεροεξεταστική, όμως λόγω νόμου το βιβλίο δεν μπορούσε να δοθεί προς ανάγνωση. Για τον ίδιο λόγο το βιβλίο δεν μπορεί να διανεμηθεί νομίμως στην Ιταλία ενώ πολλά αντίτυπα κατασχέθηκαν έπειτα από επιδρομές σε σπίτια πολλών συντρόφων.

Καταδικάστηκα σε 18 μήνες φυλάκιση για την συγγραφή αυτού του βιβλίου.

Alfredo M. Bonanno, Κατάνια, 14 Ιουλίου 1993

Ι

Στο Παρίσι, το 1848, η επανάσταση υπήρξε μια διακοπή χωρίς αρχή και τέλος.

Bakunin

Όμως γιατί αυτοί οι ευλογημένοι νεαροί πυροβολούν τον Montanelli[1] στα πόδια; Δεν θα ήταν καλύτερο να τον πυροβολήσουν στο στόμα;

Ασφαλώς και θα ήταν καλύτερα. Θα ήταν και πολύ πιο βαρύ. Πιο εκδικητικό και πιο ζοφερό. Το να κουτσάνεις ένα κτήνος όπως αυτός μπορεί να έχει μια πλευρά πιο βαθιά και σημαίνουσα, πέραν εκείνης της βεντέτας, της τιμωρίας για τις ευθύνες του Montanelli, φασίστα και υπηρέτη των αφεντικών. Το να τον κουτσάνεις σημαίνει να τον υποχρεώσεις να χωλαίνει, να τον κάνεις να θυμάται. Και έπειτα, είναι ένα θέαμα πιο ευχάριστο απ' το να τον πυροβολήσεις στο στόμα, με τον εγκέφαλο να πετάγεται από τα μάτια.

1 Σ.τ.Μ.: Indro Montanelli (1909-2001). Ιταλός δημοσιογράφος και συγγραφέας. Ο Μπονάννο αναφέρεται στην επίθεση των Ερυθρών Ταξιαρχιών στις 2 Ιουνίου του 1977 με οκτώ σφαίρες στα πόδια του δημοσιογράφου για την σχέση του με πολυεθνικές. Από τότε ισχύει ο νεολογισμός gambizzazione (κουτσαίνω, τιμωρώ).

Ο σύντροφος που κάθε πρωί σηκώνεται για να πάει στην δουλειά του, που περπατά στην ομίχλη, που μπαίνει στην πνιγηρή ατμόσφαιρα της φάμπρικας ή του γραφείου βρίσκει πάντα τις ίδιες φάτσες: την φάτσα του τομεάρχη, του προϊστάμενου, του λογιστή, του χαφιέ του σταχανοβιστή[2] φορτωμένου με επτά παιδιά. Αυτός ο σύντροφος νιώθει την επιθυμία της επανάστασης, του αγώνα και της σωματικής, -ακόμα και της φονικής- σύγκρουσης αλλά αισθάνεται και πως όλα αυτά πρέπει να αποφέρουν και λίγη χαρά. Αμέσως, όχι μετά. Και αυτή τη χαρά την καλλιεργεί στην φαντασία του, καθώς περπατά σκυφτός στην ομίχλη, καθώς περνά ώρες στα τρένα ή στα τραμ, καθώς αγκομαχά κάτω από άσκοπες δουλειές γραφείου ή μπροστά σε ανούσια μπουλόνια που χρησιμεύουν για να κρατάν ενωμένους τους άχρηστους μηχανισμούς του κεφαλαίου.

Η ανταποδιδόμενη χαρά, εκείνη που ο εργοδότης πληρώνει εβδομαδιαίως (Κυριακή αργία) ή ετησίως (διακοπές), είναι σαν να κάνεις έρωτα επί πληρωμή. Ναι, η εξωτερική άποψη είναι ίδια, αλλά κάτι λείπει.

Εκατοντάδες συζητήσεις συσσωρεύονται σε βιβλία, σε φυλλάδια, σε επαναστατικές εφημερίδες. Χρειάζεται να γίνει αυτό, εκείνο, χρειάζεται να δούμε τι λέει ο τάδε, ο δείνα, γιατί ο τάδε και ο δείνα είναι οι πραγματικοί ερμηνευτές του τάδε και του δείνα πεπερασμένου γεγονότος, εκείνοι με τα κεφαλαία γράμματα που γεμίζουν ασφυκτικά τους τόμους των κλασικών.

Ακόμα και αυτούς χρειάζεται να τους έχεις πρόχειρους. Αποτελεί μέρος της λειτουργίας. Το να μην τους έχεις είναι αρνητικό πρόσημο που σε καθιστά ύποπτο. Εντάξει, κρατώντας τους υπό μάλης μπορεί να είναι χρήσιμο, όντας βαρυσήμαντοι τόμοι (δηλαδή βαρείς) μπορεί να χρησιμεύσουν για να τους πετάξεις στη φάτσα κάποιου ενοχλητικού. Πρακτική όχι καινούργια αλλά πάντα ευχάριστη της επαναστατικής εγκυρότητας των έργων του παρελθόντος (και του παρόντος).

2 Σ.τ.Μ.: Ο Alexey Grigoryevich Stakhanov ήταν ανθρακωρύχος στη Σοβιετική Ένωση με παραγωγικές επιδόσεις που άγγιξαν το θρύλο. Το μεσοπόλεμο έγινε σύμβολο προπαγάνδας για την υπεροχή του σοσιαλιστικού οικονομικού συστήματος. Σήμερα ο σταχανοβισμός είναι συνώνυμο της υπέρμετρης παραγωγικότητας και εξειδίκευσης του εργαζόμενου που μετατρέπεται σε παραγωγικό «εργαλείο».

Καμία συζήτηση γύρω από την χαρά σε αυτούς τους τόμους. Η αυστηρότητα του μελανιού δεν έχει τίποτα να ζηλέψει από την ατμόσφαιρα που αποπνέουν αυτές οι σελίδες. Οι συγγραφείς τους, ιερείς της επανάστασης, της βεντέτας και της τιμωρίας, περνούν τις μέρες ζυγίζοντας και καταλογίζοντας φταιξίματα και ποινές.

Από την άλλη, αυτές οι ιέρειες με μπλου τζην έχουν δώσει τον όρκο της αγνότητας επομένως ισχυρίζονται και επιτάσσουν. Θέλουν να ανταμειφθούν για τις θυσίες που έχουν κάνει. Πρωταρχικά εγκατέλειψαν το λαθραίο περιβάλλον της αρχικής τάξης τους, έπειτα έθεσαν τις ικανότητές τους στην υπηρεσία απόκληρων, στη συνέχεια εξοικειώθηκαν με ένα μη οικείο λεξιλόγιο και με το να υπομένουν βρώμικα τραπεζομάντιλα και άστρωτα κρεβάτια. Επομένως τουλάχιστον ας τους ακούσουμε.

Ονειρεύονται διατεταγμένες επαναστάσεις, αρχές σε πλήρη τάξη, αναρχία χωρίς αναταράξεις. Όταν η πραγματικότητα αποκτά μια διαφορετική πτυχή, κραυγάζουν αμέσως για προβοκάτσια και τσιρίζουν μέχρι να ακουστούν από την αστυνομία.

Οι επαναστάτες είναι ταπεινοί άνθρωποι. Η επανάσταση όχι.

II

Εγώ ονομάζω τον γάτο, γάτο.

Boileau[3]

Απασχολούμαστε όλοι με το επαναστατικό πρόβλημα, το πώς και τι παράγει, αλλά κανένας δεν μιλά για την παραγωγή ως πρόβλημα επαναστατικό. Εάν η παραγωγή είναι η βάση της εκμετάλλευσης που ασκεί το κεφάλαιο, το να αλλάξεις τρόπο εκμετάλλευσης, δεν σημαίνει ότι εξαφανίζεις την εκμετάλλευση. Ένας γάτος, ακόμα και εάν τον βάψεις κόκκινο, παραμένει πάντα γάτος.

Ο παραγωγός είναι ιερός. Δεν αγγίζεται. Αγιοποιείται, και ακόμα η θυσία του, στο όνομα της επανάστασης, και το παιχνίδι αποτελεί γεγονός.

Τότε τι θα φάμε; ρωτούν οι πιο προβληματισμένοι. Ψωμί και τρόμο[4],

3 Σ.τ.Μ.: Nicolas Boileau-Despreaux (1636-1711). Γάλλος ποιητής και συγγραφέας των L'Art poetique και Le Lutrin, που πολέμησε το «κακό γούστο» της εποχής του.

4 Σ.τ.Μ.: Εδώ ο Μπονάννο κάνει λογοπαίγνιο με την λέξη spago που σημαίνει σπάγκος, παραπέμποντας στην μακαρονάδα, το κλασσικό λαϊκό ιταλικό πιάτο αλλά και στον φόβο, τον τρόμο.

απαντούν απλοποιώντας οι ρεαλιστές, με το ένα μάτι στη μαρμίτα και το άλλο στο όπλο. Ιδέες, απαντούν οι αλμπάνηδες ιδεαλιστές, με το ένα μάτι στο βιβλίο των ονείρων και το άλλο στο ανθρώπινο γένος.

Όποιος αγγίζει την παραγωγικότητα πεθαίνει.

Ο καπιταλισμός και εκείνοι που τον μάχονται εδράζονται μαζί στο πτώμα του παραγωγού, αρκεί να συνεχιστεί ο κόσμος της παραγωγής.

Η κριτική της πολιτικής οικονομίας είναι ένας εξορθολογισμός του τρόπου παραγωγής με την ελάχιστη προσπάθεια (εκείνων που απολαμβάνουν τα πλεονεκτήματα της παραγωγής). Οι άλλοι, εκείνοι που υπόκεινται στην εκμετάλλευση, πρέπει να φροντίσουν να μην λείψει τίποτα. Στην αντίθετη περίπτωση, πως θα ζούσαμε;

Ο υιός του σκότους, βγαίνοντας στο φως, δεν βλέπει όπως όταν προχωρούσε ψηλαφώντας στο σκοτάδι. Η χαρά τον τυφλώνει. Τον σκοτώνει. Τότε την ονομάζει ψευδαίσθηση και την καταδικάζει.

Οι αστοί, γαστροβαρείς και μαλθακοί, απολαμβάνουν την καλοκαμωμένη απραξία τους. Η απόλαυση άλλωστε είναι αμαρτία. Σημαίνει να συμμεριστείς τις προτροπές της μπουρζουαζίας[5] , να προδώσεις εκείνους του προλεταριακού παραγωγού.

Δεν είναι αλήθεια. Οι αστοί καταβάλουν μεγάλο κόπο για να διατηρήσουν ζωντανή την διαδικασία εκμετάλλευσης. Ακόμα και οι ίδιοι είναι στρεσαρισμένοι και δεν βρίσκουν ούτε στιγμή για χαρά. Οι κρουαζιέρες τους είναι ευκαιρίες για νέα επενδυτικά σχέδια. Οι εραστές τους είναι πέμπτης τάξης πηγές πληροφόρησης στο πεδίο της ανταγωνιστικότητας.

Ο θεός της παραγωγικότητας σκοτώνει ακόμα και αυτούς τούς ταπεινούς του υπηρέτες. Εάν τον αποκεφαλίσουμε θα ξεπηδήσει από μέσα ένας κατακλυσμός από σκουπίδια.

Ο πεινασμένος μίζερος, κοιτώντας τον πλούσιο περιτριγυρισμένο

5 Σ.τ.Μ.: Στο κείμενο borghesia. Είναι μια από τις κοινωνικές τάξεις της καπιταλιστικής κοινωνίας που ελέγχει τα μέσα παραγωγής και διανομής, σύμφωνα με τον μαρξιστικό διαχωρισμό. Ο όρος προέρχεται από την λέξη borgo, συνοικία, κωμόπολη. Ο μπουρζουάς έμενε στο κέντρο του μεσαιωνικού χωριού και όχι στο κάστρο και ασκούσε ελεύθερο επάγγελμα. Η τάξη αυτή συνδέθηκε με το φαινόμενο της αστικοποίησης και τον «αστό» και καθώς απολάμβανε μεγαλύτερη ευημερία από τις άλλες της τριγύρω υπαίθρου, πλησίαζε περισσότερο προς την κυβερνώσα ελίτ.

από τους υποτελείς του, επωάζει συναισθήματα βεντέτας. Η καταστροφή του εχθρού πρώτα απ' όλα. Αλλά να σωθούν και τα λάφυρα. Ο πλούτος δεν πρέπει να καταστραφεί, αλλά να χρησιμοποιηθεί. Δεν έχει σημασία τι συγκροτεί, τι ενδυμασία προσλαμβάνει, τι προοπτικές απασχόλησης επιτρέπει. Αυτό που μετράει είναι να τον αποσπάσεις από τον τωρινό κάτοχο για να τον διαθέσεις ελεύθερα σε όλους.

Σε όλους; Ακριβώς, σε όλους.

Και πώς θα προκύψει αυτή η μεταβολή;

Με την επαναστατική βία.

Καλή απάντηση. Αλλά, ουσιαστικά, τι θα κάνουμε έπειτα από τον αποκεφαλισμό -μέχρι πλήξης- πολλών; Τι θα κάνουμε όταν δεν θα βρεθεί ούτε για δείγμα ιδιοκτήτης;

Τότε θα υπάρξει το βασίλειο της επανάστασης. Καθένας ανάλογα των αναγκών του, καθένας σύμφωνα με τις δυνατότητές του.

Προσοχή σύντροφε. Εδώ υπάρχει οσμή λογαριασμών. Αναφέρεσαι σε κατανάλωση και παραγωγή. Αφήνεσαι στην εσωτερική διάσταση της παραγωγικότητας. Στην αριθμητική αισθάνεσαι σίγουρος. Δυο και δυο κάνουν τέσσερα. Κανένας δεν θα μπορέσει ποτέ να διαψεύσει αυτήν την «αλήθεια». Τα νούμερα κυβερνούν τον κόσμο. Εάν το έκαναν από πάντα, γιατί να μην πρέπει να το κάνουν για πάντα;

Όλοι έχουμε ανάγκη για πράγματα στέρεα, σταθερά. Πέτρες πάνω στις οποίες να κατασκευάσουμε έναν τοίχο ενάντια στις ανησυχητικές προκλήσεις που μας αρχίζουν να μας πνίγουν. Όλοι έχουμε ανάγκη από αντικειμενικότητα. Ο αφέντης ορκίζεται στο πορτοφόλι του, ο χωρικός στη τσάπα του, ο επαναστάτης στο όπλο του. Ανοίχτε μια ρωγμή κριτικής και ολάκερη η σκαλωσιά της αντικειμενικότητας θα καταρρεύσει.

Η εξωτερική καθημερινότητα, στην αντικειμενική της βαρύτητα, μας προσαρμόζει και μας αναπαράγει. Είμαστε γιοί της μπανάλ καθημερινότητας. Ακόμα και όταν μιλάμε για «πράγματα σημαντικά», όπως η επανάσταση, έχουμε πάντα το βλέμμα καρφωμένο στο ημερολόγιο. Ο αφέντης φοβάται την επανάσταση γιατί θα του στερήσει το πορτοφόλι, ο χωρικός θα κάνει επανάσταση για να αποκτήσει γη, ο επαναστάτης για να επιβεβαιώσει την θεωρία του. Θέτοντας το πρόβλημα με αυτούς

τους όρους, μεταξύ πορτοφολιού, γης και επαναστατικής θεωρίας, δεν υπάρχει διαφορά. Όλα αυτά τα αντικείμενα είναι παντελώς φανταστικά, ο καθρέπτης των ανθρώπινων ψευδαισθήσεων.

Μονάχα η πάλη είναι πραγματική.

Ξεχώρισε τον αφέντη από τον χωρικό και καθιέρωσε την συμμαχία μεταξύ χωρικού και επαναστάτη. Οι οργανωτικές μορφές των αντικειμένων είναι τα ιδεολογικά οχήματα που καλύπτουν την ουσιαστική ψευδαίσθηση της ταυτότητας του ατόμου. Αυτή η ταυτότητα προβάλλεται στην οικονομική φαντασίωση της αξίας.

Ένας κώδικας καθορίζει την ερμηνεία. Ορισμένα στοιχεία αυτού του κώδικα είναι στα χέρια των αφεντικών. Έχουμε αντιληφθεί τον καταναλωτισμό. Ακόμα και η τεχνολογία του ψυχολογικού πολέμου και της ολικής καταπίεσης, είναι στοιχεία μιας ερμηνείας του να είσαι άνθρωπος υπό τον όρο να είσαι πρώτα καταναλωτής.

Άλλα στοιχεία του κώδικα είναι διαθέσιμα για μια τροποποιητική χρήση. Όχι επαναστατική, αλλά απλά μεταρρυθμιστική. Ας σκεφτούμε, για παράδειγμα, τον κοινωνικό καταναλωτισμό που αντικατέστησε τον ελιτίστικο καταναλωτισμό των τελευταίων ετών. Αλλά υπάρχουν ακόμα κι άλλα. Πιο ραφινάτα. Ο αυτοδιαχειριζόμενος έλεγχος της παραγωγής είναι ένα άλλο στοιχείο του κώδικα της εκμετάλλευσης. Και ούτω καθεξής.

Εάν κάποιος σκεφτεί να μου οργανώσει την ζωή, αυτός ο κάποιος δεν μπορεί ποτέ να γίνει σύντροφός μου. Εάν δικαιολογεί το φέρσιμό του με την δικαιολογία ότι χρειάζεται να υπάρχει κάποιος που να «παράγει», αλλιώς όλοι θα χάναμε την ανθρώπινη ταυτότητά μας κατατροπωμένοι από την «άγρια και ακαλλιέργητη φύση» θα απαντήσουμε ότι η σχέση φύση-άνθρωπος είναι μια ψευδαίσθηση του διαφωτισμένου μαρξιστικού αστισμού.

Πως και θέλησε να αντικαταστήσει το σπαθί με το πιρούνι; Γιατί ο άνθρωπος πρέπει πάντα να ανησυχεί για να ξεχωρίσει από την φύση;

III

Οι άνθρωποι, όταν δεν φτάνουν αυτό που είναι αναγκαίο, πασχίζουν για αυτό που είναι ανούσιο.

Goethe[6]

Ο άνθρωπος έχει ανάγκη πολλών πραγμάτων.

Γενικά αυτή η διαπίστωση μεθερμηνεύεται ότι ο άνθρωπος έχει ανάγκες που είναι υποχρεωμένος να ικανοποιεί. Έχουμε λοιπόν, με αυτό τον τρόπο, την μετάλλαξη του ανθρώπου, από μια ιστορικά καθορισμένη ενότητα, σε ένα δυϊσμό (ταυτόχρονα μέσο και σκοπός). Πράγματι, αυτή η μεταμόρφωση υλοποιείται με την ικανοποίηση των αναγκών του (δηλαδή στην εργασία) και είναι συνεπώς το εργαλείο της πραγμάτωσής της.

Ο καθένας μπορεί να διακρίνει πόση μυθολογία υποκρύπτεται πίσω από αυτές τις διαπιστώσεις. Εάν ο άνθρωπος δεν διαφοροποιείται από

6 Σ.τ.Μ.: Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832). Γερμανός συγγραφέας, πρωτεργάτης του κλασικισμού της Βαϊμάρης που ασχολήθηκε από την φιλοσοφία και το γούστο μέχρι την μουσική, την ποίηση και την ζωγραφική. Ήταν δεδηλωμένος μη-χριστιανός και απέρριπτε την μηχανιστική ορθολογική προσέγγιση της ζωής. Υποστήριζε με πάθος την αυτορρύθμιση των οργανικών συστημάτων.

την φύση χωρίς την εργασία, πως θα μπορέσει να πραγματώσει τον εαυτό του στην ικανοποίηση των αναγκών του; Για να γίνει αυτό θα έπρεπε να είναι ήδη άνθρωπος, συνεπώς θα έπρεπε να υλοποιήσει τις ανάγκες του, συνεπώς δεν θα έπρεπε να χρειάζεται να εργάζεται.

Το εμπόρευμα δομεί από μόνο του την βαθιά χρήση του συμβόλου. Γίνεται έτσι σημείο αναφοράς, μέτρο μέτρησης, αξία συναλλαγής. Το θέαμα αρχίζει. Οι ρόλοι μοιράζονται. Αναπαράγονται. Επ' αόριστον. Χωρίς αξιοσημείωτες τροποποιήσεις, οι ηθοποιοί προσηλώνονται στην υποκριτική. Η ικανοποίηση της ανάγκης γίνεται ένα ανακλαστικό αποτέλεσμα, περιθωριακό. Το πιο σημαντικό είναι η μεταμόρφωση του ανθρώπου και όλων των υπόλοιπων σε «πράγμα». Η φύση μετατρέπεται σε «πράγμα». Χρησιμοποιούμενη εκμαυλίζεται και εκμαυλίζει τα ζωτικά ένστικτα του ανθρώπου. Μεταξύ της φύσης και του ανθρώπου ανοίγονται ευρείς χώροι, που χρήζουν πλήρωσης. Γι αυτό προνοεί η ίδια η επέκταση της εμπορικής αγοράς. Το θέαμα διευρύνεται σε σημείο που τρώει τον εαυτό του και την ιδία την αντιφατικότητά του. Πλατεία και παλκοσένικο εισέρχονται στην ίδια διάσταση και επαναπροτείνονται σε ένα ανώτερο επίπεδο, πιο ευρύ, αναπαραγωγής του ίδιου του θεάματος, και ούτω καθεξής ατελείωτα.

Όποιος διαφεύγει του εμπορικού κώδικα δεν λαμβάνει την αντικειμενοποίησή του και βγαίνει «εκτός» της πραγματικής έδρας του θεάματος. Επιδεικτικά. Περιτριγυρισμένος από συρματόπλεγμα. Εάν δεν αποδέχεται την πρόταση αφομοίωσης, εάν αρνείται ένα καινούργιο επίπεδο κωδικοποίησης, ποινικοποιείται. Η «τρέλα» του είναι προφανής. Δεν επιτρέπεται η άρνηση στην πλάνη ενός κόσμου που εδραίωσε την πραγματικότητα στην πλάνη και την ουσία στο εικονικό.

Το κεφάλαιο διαχειρίζεται το θέαμα στη βάση του νόμου της συσσώρευσης. Όμως κανένα πράγμα δεν μπορεί να συσσωρεύεται απεριόριστα. Ούτε το κεφάλαιο. Μια απόλυτα ποσοτική διαδικασία είναι ψευδαίσθηση, μια ψευδαίσθηση ποσοτική. Αυτό έχει κατανοηθεί πλήρως από τα αφεντικά. Η εκμετάλλευση αποκτά μορφές και ιδεολογικά μοντέλα διαφορετικά ακριβώς για να εγγυηθεί, με τρόπο ποιοτικά διαφορετικό, εκείνη την συσσώρευση που δεν μπορούσε να συνεχίσει επ' άπειρον υπό ποσοτική άποψη.

Το ότι ολόκληρο το σύνολο εμπίπτει στο παράδοξο και στην ψευδαίσθηση, δεν απασχολεί πολύ το κεφάλαιο, γιατί αυτό κρατάει τα γκέμια και καθορίζει τους κανόνες. Εάν πρέπει να πουλήσει την ψευδαίσθηση ως πραγματικότητα, κάτι που του αποφέρει χρήμα, το συμφέρει εξίσου να συνεχίσει να την πουλά και να μην νοιάζεται και πολύ. Είναι οι εκμεταλλευθέντες εκείνοι που πληρώνουν τον λογαριασμό. Είναι λοιπόν δικιά τους ευθύνη να αντιληφθούν την ψευδαίσθηση και να ασχοληθούν με τον εντοπισμό της πραγματικότητας. Για το κεφάλαιο τα πράγματα πηγαίνουν καλά όπως πηγαίνουν, ακόμα και εάν εδράζονται στο μεγαλύτερο θέαμα ψευδαίσθησης του κόσμου.

Οι εκμεταλλευθέντες έχουν σχεδόν νοσταλγία για αυτή την ψευδαίσθηση. Έχουν τόσο ταλαιπωρηθεί από τις αλυσίδες ώστε τις έχουν αγαπήσει. Ονειρεύονται κάποιες φορές συναρπαστικές εγέρσεις και λουτρά αίματος, αλλά αφήνονται να θαμπωθούν από τα λόγια των νέων πολιτικών καθοδηγητών. Το επαναστατικό κόμμα διευρύνει την πλανερή προοπτική του κεφαλαίου προς ορίζοντες που το τελευταίο, από μόνο του, δεν θα μπορούσε ποτέ να φτάσει. Η ποσοτική ψευδαίσθηση επεκτείνεται.

Οι εκμεταλλευμένοι στρατολογούνται, μετρώνται, προστίθενται, άγρια σλόγκαν κάνουν την καρδιά στο στήθος των αστών να αναπηδά. Όσο πιο υψηλό είναι το νούμερο εκείνων που καταμετρώνται, τόσο πιο μεγάλη γίνεται η αλαζονεία και οι αξιώσεις των καθοδηγητών. Οι τελευταίοι φτιάνουν μεγάλα προγράμματα κατάκτησης. Η νέα εξουσία βρίσκεται στην λεία της παλιάς. Η ψυχή του Βοναπάρτη χαμογελά ικανοποιημένη.

Φυσικά, βαθιές τροποποιήσεις προγραμματίζονται για τον κώδικα των ψευδαισθήσεων. Όλα όμως πρέπει να υπόκεινται στο πρόσημο της ποσοτικής συσσώρευσης. Οι αξιώσεις της επανάστασης πρέπει να μεγαλώνουν μαζί με την αύξηση των στρατιωτικών δυνάμεων. Κατά τον ίδιο τρόπο πρέπει να αναπτυχθεί το ποσοστό του κοινωνικού κέρδους που πρόκειται να αντικαταστήσει το ιδιωτικό κέρδος. Το κεφάλαιο μπαίνει, κατά αυτόν τον τρόπο, σε μια νέα απατηλή και θεαματική φάση. Οι παλιές ανάγκες ενδύονται νέες ετικέτες. Ο θεός της παραγωγικότητας συνεχίζει να κυριαρχεί χωρίς αντιπάλους.

Τι ωραία που είναι η καταρίθμηση. Μας κάνει να νομίζουμε ότι είμαστε δυνατοί. Ας μετρηθούμε και εμείς. Γύρω-γύρω όλοι.

Και όταν τελειώσουμε το μέτρημα, θα γυρέψουμε να μείνουν τα πράγματα όπως πριν. Και εάν η τροποποίηση είναι απολύτως αναγκαία, ας την κάνουμε χωρίς να ενοχλήσουμε κανένα. Τα φαντάσματα διαπερνιόνται εύκολα.

Η πολιτική επαναεφευρίσκεται περιοδικά. Συχνά το κεφάλαιο βρίσκει ιδιοφυείς λύσεις. Τότε η κοινωνική ειρήνη πέφτει στα κεφάλια μας. Μια ησυχία νεκροταφείου. Η ψευδαίσθηση γενικοποιείται σε τέτοιο βαθμό που το θέαμα απορροφά σχεδόν όλες τις διαθέσιμες δυνάμεις. Όλοι τσιμουδιά. Έπειτα επανανακαλύπτονται τα μειονεκτήματα και η μονοτονία της σκηνοθεσίας. Η αυλαία σηκώνεται σε απρόβλεπτες καταστάσεις. Η καπιταλιστική μηχανή κατηγορεί τα χτυπήματα. Τότε, ας ξαναανακαλύψουμε το επαναστατικό καθήκον. Συνέβηκε το 1968. Όλοι με μάτια πεινασμένα. Όλοι αγριεμένοι. Με τυπωμένες νεκρικές αναγγελίες. Βουνά φυλλαδίων, φειγ-βολάν, περιοδικών και βιβλίων. Οι παλιές ιδεολογικές αποχρώσεις στη σειρά μαζί με πολλά στρατιωτάκια. Ακόμα και οι αναρχικοί επανανακαλύπτουν τους εαυτούς τους. Και το έπρατταν ιστορικά, αναλόγως των αναγκών της στιγμής. Απαθείς όλοι απαθείς και οι αναρχικοί. Όταν κάποιος ξυπνούσε από τον ύπνο του θεάματος και, κοιτώντας τριγύρω, αναζητούσε χώρο και αέρα να αναπνεύσει, έβλεπε τους αναρχικούς και έλεγε: επιτέλους! Ορίστε με ποιους θέλω να είμαι. Αμέσως μετά αντιλαμβανόταν την χαζομάρα του. Ούτε και προς εκείνη την κατεύθυνση τα πράγματα πηγαίνανε όπως θα έπρεπε. Ακόμα και εκεί: Απάθεια και θέαμα. Απ' αυτό βέβαια όλο και κάποιος κατάφερνε να ξεφύγει. Κλεινόταν στον εαυτό του. Αφίππευε. Αποδεχόταν το παιχνίδι του κεφαλαίου. Και εάν δεν το αποδεχόταν τότε παραμερίζονταν, απ' όλους, ακόμα και από τους αναρχικούς.

Η μηχανή του '68 παρήγαγε τους καλύτερους λειτουργούς του νέου τεχνογραφειοκρατικού Κράτους. Παρήγαγε όμως και αντισώματα. Οι διαδικασίες της ποσοτικής ψευδαίσθησης έγιναν εμφανείς. Από την μία πλευρά, έλαβαν μια νέα λύμφη, για να κατασκευάσουν μια νέα οπτική του εμπορικού θεάματος, από την άλλη, υπέστησαν ρωγμές.

Το ανούσιο της σύγκρουσης στο επίπεδο της παραγωγικότητας ήταν οφθαλμοφανές. Αρπάξτε τις φάμπρικες, τα κτήματα, τα σχολειά, τις συνοικίες και αυτοδιαχειριστείτε τα, λέγανε οι παλιοί αναρχικοί επαναστάτες. Καταλύουμε την εξουσία σε όλες της τις μορφές, συμπλήρωναν αμέσως μετά. Αλλά δεν διείσδυαν περισσότερο στο βάθος, δεν δείχνανε την αληθινή πραγματικότητα της πληγής. Αν και γνωρίζανε την σοβαρότητα και την έκταση της κατάστασης προτιμούσαν να την κρύβουν, ελπίζοντας στον δημιουργικό αυθορμητισμό της επανάστασης. Μονάχα που περίμεναν τα αποτελέσματα αυτού του αυθορμητισμού με τα χέρια βουτηγμένα στα μέσα παραγωγής. Υποστήριζαν πως ό,τι και να συμβεί, όποια και να 'ναι η δημιουργική μορφή που θα προσλάβει η επανάσταση, πρέπει να έχουμε τα μέσα παραγωγής στην κυριαρχία μας. Αλλιώς ο εχθρός θα μας νικήσει στο επίπεδο της παραγωγής. Και για να γίνει αυτό συμβιβάζονταν με συμφωνίες κάθε είδους. Προκειμένου να μην απομακρυνθούν πολύ από το κέντρο των θεαματικών αποφάσεων, κατέληγαν να κατασκευάζουν μια άλλη μορφή θεάματος ορισμένες φορές εξίσου μακάβριου.

Η θεαματική ψευδαίσθηση έχει τους δικούς της κανόνες. Όποιος θέλει να την διαχειριστεί πρέπει να υποστεί αυτούς τους κανόνες. Πρέπει να τους γνωρίζει, να τους επιβάλλει και να ορκίζεται σε αυτούς.

Ο πρώτος κανόνας είναι ότι η παραγωγή ρυθμίζει τα πάντα. Όποιος δεν παράγει δεν είναι άνθρωπος, η επανάσταση δεν είναι γι αυτόν. Γιατί θα έπρεπε να ανεχόμαστε τα παράσιτα; Δεν θα πρέπει μήπως να δουλεύουμε στη θέση τους; Δεν θα πρέπει να εξασφαλίσουμε και την δική τους επιβίωση; Και επιπλέον: όλος αυτός ο κόσμος χωρίς καθαρές ιδέες και με την απαίτηση να θέλει να είναι εκείνος που θα τεθεί επικεφαλής, δεν λειτουργεί «αντικειμενικά» ως λειτουργός της αντεπανάστασης; Επομένως, ας τους επιτεθούμε από τώρα. Ξέρουμε ποιοι είναι οι σύμμαχοί μας και με ποιόν θέλουμε να είμαστε. Εάν πρέπει να φοβίσουμε ας το κάνουμε όλοι μαζί, στοιχισμένοι σε πλήρη τάξη, και κανένας μην βάλει τα πόδια στο τραπέζι ή κατεβάσει τα παντελόνια.

Ας οργανώσουμε τις δικές μας συγκεκριμένες δομές. Ας δημιουργήσουμε στρατευμένους που να ξέρουν επακριβώς τις τεχνικές του αγώνα στους τομείς της παραγωγής. Την επανάσταση θα την κάνουν μονάχα οι παραγωγοί

κι εμείς θα είμαστε εκεί για να τους εμποδίσουμε να κάνουν βλακείες.

Όχι. Όλα αυτά είναι λανθασμένα. Με ποιον τρόπο μπορούμε να τους εμποδίσουμε να κάνουν βλακείες; Σε επίπεδο θεάματος ψευδαίσθησης και οργάνωσης υπάρχουν τρομπόνια πολύ μεγαλύτερα από εμάς. Και διαθέτουν πνευμόνια πολύ πιο δυνατά απ' τα δικά μας. Αγώνας για την παραγωγή.

Πότε θα σπάσουμε τον κύκλο; Πότε θα πάψουμε να κυνηγάμε τις ουρές μας;

IV

Ο παραμορφωμένος άνθρωπος βρίσκει πάντα τους καθρέπτες που τον κάνουν όμορφο.

Sade[7]

Τι παλαβομάρα η αγάπη για την εργασία!

Τι μεγάλη σκηνική ικανότητα εκείνη του κεφαλαίου που ήξερε να κάνει τους εκμεταλλευμένους να αγαπούν την εκμετάλλευση, τους κρεμασμένους το σχοινί και τους σκλάβους τις αλυσίδες.

Αυτή η ιδεολογικοποίηση της εργασίας ήταν, μέχρι σήμερα, ο θάνατος της επανάστασης. Το κίνημα των εκμεταλλευμένων εκφυλίστηκε δια μέσου της ανάμιξης της αστικής ηθικής της παραγωγής, δηλαδή κάτι που όχι μόνο είναι ξένο ως προς το κίνημα, αλλά και εναντίον του. Δεν είναι τυχαίο που η πλευρά εκείνη που διαφθάρηκε πρώτη ήταν η συνδικαλιστική, ακριβώς γιατί

7 Σ.τ.Μ.: Donatien Alphonse Francois, Marquis de Sade (1740-1814). Γάλλος αριστοκράτης επαναστάτης και συγγραφέας. Ο μαρκήσιος Ντε Σάντ για 32 χρόνια υπήρξε φυλακισμένος σε φυλακές και ψυχιατρεία και εκεί σύγγραψε και τα περισσότερα έργα του, κυρίως ερωτικές νουβέλες ακραίου ερωτισμού και ελευθερίας. Από το όνομά του προήλθε ο όρος «σαδισμός».

ήταν πιο κοντά στην διαχείριση του παραγωγικού θεάματος.

Απέναντι στην παραγωγική ηθική χρειάζεται να αντιτάξουμε την αισθητική της μη εργασίας. Στην ικανοποίηση των θεαματικών αναγκών, επιβεβλημένων από την εμπορική κοινωνία χρειάζεται να αντιτάξουμε την ικανοποίηση των φυσικών αναγκών του ανθρώπου, επαναεξετασμένων υπό το φως της πρωταρχικής και βασικής ανάγκης: της ανάγκης του κομμουνισμού. Η ποσοτική αξιολόγηση της πίεσης που οι ανάγκες ασκούν στον άνθρωπο, είναι με αυτόν τον τρόπο, αντεστραμμένη. Η ανάγκη κομμουνισμού μεταμορφώνει τις άλλες ανάγκες και την πίεση που ασκούν στον άνθρωπο.

Η μιζέρια του ανθρώπου, αντικείμενο εκμετάλλευσης, ειδώθηκε ως βάση του μελλοντικού εκβιασμού. Ο χριστιανισμός και τα επαναστατικά κινήματα δίνουν τα χέρια διά μέσου της ιστορίας. Χρειάζεται να υποφέρουμε για να κατακτήσουμε τον παράδεισο ή για να κατακτήσουμε την συνείδηση της τάξης που θα οδηγήσει στην επανάσταση. Χωρίς την ηθική της εργασίας, η μαρξιστική έννοια του «προλεταριάτου» δεν θα είχε νόημα. Όμως η ηθική της εργασίας είναι ένα προϊόν του αστικού ορθολογισμού, το ίδιο προϊόν που επέτρεψε την κατάκτηση της εξουσίας εκ μέρους της μπουρζουαζίας.

Ο κορπορατισμός[8] αναδύεται διά μέσου των πλεγμάτων του προλεταριακού διεθνισμού. Ο καθένας αγωνίζεται στο εσωτερικό του τομέα του. Το πολύ να εδραιώσει επαφές (διά μέσου των συνδικάτων) με αντίστοιχους τομείς άλλων χωρών. Στην μονολιθικότητα των πολυεθνικών αντιτίθεται η μονολιθικότητα των διεθνών κεντρικών συνδικάτων. Ας κάνουμε

8 Σ.τ.Μ.: Ο κορπορατισμός είναι όρος που προέρχεται από τις μεσαιωνικές συντεχνίες της Ιταλίας όπου οι ανταλλαγές και οι οικονομικές σχέσεις δεν καθορίζονταν τόσο από τους νόμους της αγοράς όσο από κοινωνικούς, πολιτιστικούς και οικογενειακούς παράγοντες. Είναι ουσιαστικά η συνεργασία κεφαλαίου, εργασίας και κράτους που βασίζεται στην επιδίωξη και των τριών να συντονίζουν τις πολιτικές τους και να καταλήγουν σε συμφωνία από θέση σχετικής αυτονομίας. Ο φασιστικός κορπορατισμός του Μουσολίνι που χρησιμοποιήθηκε μεσοπολεμικά για να αμβλύνει τις ταξικές αντιθέσεις οδήγησε σε μια σχεδόν ανύπαρκτη κοινωνία πολιτών, ενώ ακόμα και ο λεγόμενος κοινωνικός κορπορατισμός, μεταπολεμικά, σύμπλευσε με το σοσιαλδημοκρατικό κράτος σε μια σχέση αλληλεπίδρασης που κατέληγε πάντα σε κρατικό παρεμβατισμό και προς όφελος μεγάλων εταιρειών.

την επανάσταση, αλλά ας σώσουμε την μηχανή, το εργαλείο της εργασίας, το μυθικό αντικείμενο που αναπαράγει την ιστορική αρετή της μπουρζουαζίας, που τώρα έγινε περιουσία του προλεταριάτου. Ο κληρονόμος του πεπρωμένου είναι το υποκείμενο που προορίζεται να γίνει καταναλωτής και κύριος ηθοποιός του μελλοντικού θεάματος του κεφαλαίου.

Η επαναστατική τάξη, εξιδανικευμένη σε επίπεδο αποδέκτη των πεπρωμένων της ταξικής σύγκρουσης, εξαφανίζεται στον ιδεαλισμό της παραγωγής. Όταν οι εκμεταλλευμένοι περικλείνονται στο εσωτερικό μιας τάξης, επιβεβαιώνονται όλα τα στοιχεία της θεαματικής ψευδαίσθησης, τα ίδια της αστικής τάξης. Για να ξεφύγουν από το παγκοσμιοποιημένο σχέδιο του κεφαλαίου, οι εκμεταλλευμένοι διαθέτουν μονάχα τον δρόμο που περνά από την άρνηση της εργασίας, της παραγωγής, της πολιτικής οικονομίας. Όμως η άρνηση της εργασίας δεν πρέπει να συγχέεται με την «έλλειψη εργασίας» σε μια κοινωνία βασισμένη στην εργασία. Ο περιθωριοποιημένος αναζητά εργασία. Δεν βρίσκει. Εξωθείται στην γκετοποίηση. Ποινικοποιείται. Όλο αυτό εμπίπτει στην συνολική διαχείριση του παραγωγικού θεάματος. Προστρέχουν στο κεφάλαιο, και οι παραγωγοί και οι μη εξασφαλισμένοι. Μονάχα που η ισορροπία είναι ασταθής. Οι αντιθέσεις εκρήγνυνται και προκαλούν κρίσεις διαφόρων ειδών, μέσα από τις οποίες διαχειρίζεται την επαναστατική παρέμβαση.

Επομένως, η άρνηση της εργασίας, η καταστροφή της εργασίας, είναι η επιβεβαίωση της ανάγκης της μη-εργασίας. Είναι η επιβεβαίωση ότι ο άνθρωπος μπορεί να αυτοπαραχθεί και να αυτοπραγματωθεί δια μέσου της μη-εργασίας, δια μέσου των διαφόρων ροπών που η ανάγκη της μη-εργασίας του προσδίδει. Βλέποντας την έννοια της καταστροφής της εργασίας από την σκοπιά της ηθικής της εργασίας, μένουμε αποσβολωμένοι. Αλλά γιατί;

Πολύς κόσμος αναζητά εργασία, είναι άνεργος, και εσύ μιλάς για «καταστροφή της εργασίας»;

Το λουδιστικό[9] φάντασμα επανεμφανίζεται φοβίζοντας τους επα-

9 Σ.τ.Μ.: Ο λουδισμός ήταν φιλοσοφία και κίνημα μεταξύ 1811-1816 ενάντια στον οικονομικό εξορθολογισμό των μηχανών και της μαζικής παραγωγής που επέφεραν. Οι οπαδοί του εναντιώνονταν στον αυτοματισμό των μηχανών που μείωναν τις θέσεις εργασίας.

ναστάτες που έχουν διαβάσει όλους τους κλασσικούς. Το σχήμα της μετωπικής και ποσοτικής επίθεσης στις δυνάμεις του κεφαλαίου πρέπει να παραμείνει απαράλλαχτο. Δεν έχουν σημασία οι αποτυχίες και τα δεινά του παρελθόντος, δεν έχουν σημασία τα αίσχη και οι προδοσίες. Εμπρός λοιπόν, στηριζόμενοι στην πίστη μιας καλύτερης μέρας, εμπρός λοιπόν!

Για να φοβίσει τους προλετάριους, και να τους εξωθήσει στην τελματωμένη ατμόσφαιρα των ταξικών οργανώσεων (κόμματα, συνδικάτα και κινήματα τύπου καλτσοδέτας), αρκεί να δείξει σε τι πνίγεται σήμερα η έννοια του «ελεύθερου χρόνου», της διακοπής της εργασίας. Το θέαμα των γραφειοκρατικών οργανώσεων του ελεύθερου χρόνου έγινε ακριβώς για να αποθαρρύνει τις πιο γόνιμες φαντασίες. Όμως αυτός ο τρόπος αντίδρασης δεν είναι άλλο παρά η ιδεολογική καλύπτρα, ένα από τα εργαλεία του ολοκληρωτικού πολέμου που αποτελεί την βάση του συνολικού θεάματος.

Είναι η ανάγκη του κομμουνισμού αυτή που μεταμορφώνει τα πάντα. Διά μέσου της ανάγκης του κομμουνισμού η ανάγκη της μη-εργασίας περνά από μια αρνητική στιγμή (αντίθεση στην εργασία), σε μια θετική στιγμή: πλήρη διαθεσιμότητα του ατόμου ως προς τον εαυτό του, ολική δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης, ρήξη με όλα τα σχήματα, ακόμα και με αυτά που θεωρούνται θεμελιώδη και αέναα όπως το σχήμα της παραγωγής.

Όμως οι επαναστάτες είναι άνθρωποι πιστοί και φοβούνται να συντρίψουν όλα τα σχήματα, συμπεριλαμβανομένου και εκείνο της επανάστασης, εάν το τελευταίο αποτελεί εμπόδιο στην πλήρη υλοποίηση εκείνου που η έννοια υπόσχεται. Φοβούνται να βρεθούν χωρίς τέχνη και ρόλο. Έχετε γνωρίσει ποτέ επαναστάτη χωρίς επαναστατικό σχέδιο; Ένα σχέδιο καθορισμένο και ευκρινώς περιγραφόμενο στις μάζες; Τι σόι επαναστάτης είναι εκείνος που διατείνει ότι θα καταστρέψει το σχήμα, το κέλυφος, το θεμέλιο της επανάστασης;

Πλήττοντας τις έννοιες της ποσοτικοποίησης, της τάξης, του σχεδίου, του σχήματος, της ιστορικής αποστολής, και διάφορες άλλες τέτοιες σαβούρες διατρέχεις τον κίνδυνο να μην έχεις τίποτα να κάνεις, να είσαι υποχρεωμένος να ενεργήσεις, στην πραγματικότητα, μετρημένα, όπως όλοι οι άλλοι, όπως εκατομμύρια άλλοι, που δομούν την επανάσταση μέρα με τη

μέρα, χωρίς να περιμένουν την ένδειξη μιας μοιραίας ημερομηνίας λήξης. Και για να κάνεις κάτι τέτοιο χρειάζεται κουράγιο. Με τα σχήματα και τα ποσοτικά παιχνιδάκια είσαι στην εικονική -δηλαδή στο πλανερό σχέδιο της επανάστασης- διεύρυνση του θεάματος του κεφαλαίου.

Με την κατάργηση της παραγωγικής ηθικής μπαίνουμε απευθείας στην επαναστατική πραγματικότητα. Το να μιλήσουμε εξίσου γι αυτά τα πράγματα είναι δύσκολο. Γιατί δεν θα είχε έννοια να μιλήσουμε δια μέσου των σελίδων μιας συνθήκης. Η απομείωση αυτών των προβλημάτων σε μια πλήρη και τελική ανάλυση δεν θα είχε νόημα. Θα έχανε τον σκοπό. Η καλύτερη μορφή θα ήταν η συμπαθητική και ανάλαφρη συζήτηση, ικανή να υλοποιήσει αυτή την λεπτή μαγεία των λογοπαιγνίων.

Το να μιλήσεις σοβαρά για την χαρά είναι πράγματι μια αντίφαση.

V

Οι καλοκαιρινές νύχτες είναι βαριές. Στα μικρά δωμάτια κοιμάσαι άσχημα: είναι η Αγρυπνία της Γκιλοτίνας.

Zo d'Axa[10]

Ακόμα και ο εκμεταλλευμένος βρίσκει χρόνο για να παίξει. Αλλά το παιχνίδι του δεν είναι χαρά. Είναι μια μακάβρια λειτουργία. Μια αναμονή θανάτου. Μια διακοπή της εργασίας χρησιμοποιημένη για να αποφορτίσει το βάρος της συσσωρευμένης βίας κατά την διάρκεια της παραγωγής.

Στον ψευδαισθητικό κόσμο του εμπορεύματος, ακόμα και το παιχνίδι είναι ψευδαίσθηση. Ξεγελιόμαστε πως παίζουμε, ενώ δεν κάνουμε τίποτε άλλο απ' το να επαναλαμβάνουμε μονότονα τους ρόλους που μας έχει αναθέσει το κεφάλαιο.

10 Σ.τ.Μ.: Alphonse Gallaud de la Perouse είναι το πραγματικό του όνομα (1864-1930). Γάλλος δανδής, αντιμιλιταριστής, σατιρικός, δημοσιογράφος υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους ατομικιστές αναρχικούς του 20ού αιώνα. Ίδρυσε το 1891 την θρυλική αναρχική εφημερίδα L'En Dehors.

Αποκτώντας συνείδηση των διαδικασιών εκμετάλλευσης, το πρώτο πράγμα που σκέφτεσαι είναι η βεντέτα, το τελευταίο είναι η χαρά. Η απελευθέρωση εμφανίζεται ως ανασύνθεση μιας χαμένης ισορροπίας από την κακία του κεφαλαίου, και όχι ως έλευση ενός κόσμου παιχνιδιού που θα αντικαταστήσει τον κόσμο της εργασίας. Είναι η πρώτη φάση της επίθεσης ενάντια στα αφεντικά. Η φάση της άμεσης συνείδησης. Αυτό που μας κάνει αίσθηση είναι οι αλυσίδες, το μαστίγιο, οι τοίχοι των φυλακών, οι σεξουαλικοί και ρατσιστικοί φραγμοί.

Όλο αυτό πρέπει να πέσει. Γι αυτό οπλιζόμαστε και γι αυτό χτυπάμε τον αντίπαλο, τον υπεύθυνο. Την νύχτα της γκιλοτίνας θέτονται οι βάσεις ενός νέου θεάματος, το κεφάλαιο ανακατασκευάζει τις δυνάμεις του: πρώτα πέφτουν τα κεφάλια των αφεντικών, έπειτα εκείνα των επαναστατών.

Δεν μπορεί να γίνει επανάσταση μονάχα με την γκιλοτίνα. Η βεντέτα είναι ο προθάλαμος της καθοδήγησης. Όποιος θέλει να εκδικηθεί έχει ανάγκη ενός αρχηγού. Ενός αρχηγού που θα οδηγήσει στην νίκη και θα αποκαταστήσει την πληγωμένη δικαιοσύνη. Και όποιος θέλει να εκδικηθεί καλείται να εκδικηθεί την απολεσθείσα ιδιοκτησία του. Μέχρι την υπέρτατη αφαιρετικότητα: την απαλλοτρίωση της υπεραξίας.

Ο κόσμος του μέλλοντος πρέπει να είναι ένας κόσμος όπου όλοι δουλεύουν.

Ωραία! Θα έχουμε, κατ' αυτόν τον τρόπο, επιβάλει την σκλαβιά σε όλους, εξαιρουμένων εκείνων που θα φροντίζουν την συνέχεια της και που, ακριβώς γι αυτό, θα είναι τα νέα αφεντικά.

Όπως και να πάει το πράγμα τα αφεντικά πρέπει να «πληρώσουν» για το φταίξιμό τους.

Ωραία! Θα έχουμε, κατ' αυτόν τον τρόπο, επαναφέρει την χριστιανική ηθική της αμαρτίας, της καταδίκης και της εξιλέωσης, στο εσωτερικό της επανάστασης. Χωρίς να υπολογίσουμε τις έννοιες του «χρέους» και του «πληρωμής» που έχουν καθαρά εμπορική προέλευση.

Όλα αυτά αποτελούν μέρος του θεάματος. Όταν δεν διαχειρίζεται απευθείας από την εξουσία, μπορεί να ανακτηθεί με ευκολία. Ένα αναποδογύρισμα των ερμηνευτικών ρόλων αποτελεί μέρος των δραματουργικών τεχνικών. Σε κάποιο συγκεκριμένο επίπεδο της ταξικής σύγκρου-

σης, μπορεί να είναι επιβεβλημένο να επιτεθείς με τα όπλα της βεντέτας και της τιμωρίας. Το κίνημα μπορεί να μην έχει άλλα. Είναι λοιπόν, η στιγμή της γκιλοτίνας. Όμως οι επαναστάτες πρέπει να έχουν επίγνωση των ορίων αυτών των όπλων. Δεν μπορούν να απογοητευτούν και να απογοητεύσουν τους άλλους.

Στο παρανοϊκό πλαίσιο μιας ορθολογιστικής μηχανής, όπως το κεφάλαιο, ακόμα και η έννοια της επανάστασης της βεντέτας, μπορεί να αποτελέσει μέρος της συνεχούς μεταβολής του θεάματος. Το φαινομενικό κίνημα της παραγωγής εκτυλίσσεται με τις ευλογίες της οικονομικής επιστήμης, αλλά βασίζεται στην πραγματικότητα στην πλανερή ανθρωπολογία του διαχωρισμού των καθηκόντων.

Δεν υπάρχει χαρά στην εργασία. Ούτε καν στην αυτοαπασχόληση. Η επανάσταση δεν μπορεί να περικλειστεί στην τροποποίηση της οργάνωσης της εργασίας. Μονάχα σε αυτό. Δεν υπάρχει χαρά στην θυσία, στο θάνατο, στην βεντέτα. Όπως και δεν υπάρχει χαρά στην καταμέτρηση. Η αριθμητική είναι η άρνηση της χαράς.

Όποιος θέλει να ζήσει δεν παράγει θάνατο. Η μεταβατική αποδοχή της γκιλοτίνας οδηγεί στην θεσμοθέτησή της. Όμως, την ίδια στιγμή, όποιος αγαπά την ζωή δεν αγκαλιάζει τον εκμεταλλευτή του. Στην αντίθετη περίπτωση, θα μισούσε την ζωή και θα αγαπούσε την θυσία, την τιμωρία του εαυτού του, την εργασία, τον θάνατο. Στο εσωτερικό του νεκροταφείου της εργασίας, αιώνες εκμετάλλευσης συσσώρευσαν ένα βουνό βεντέτας. Πάνω σε αυτό το βουνό κάθονται ατάραχοι οι αρχηγοί του επαναστατικού κινήματος. Η ορμή της εκδικητικής βίας πρέπει να προσανατολίζεται προς τα συμφέροντα της νέας κάστας εξουσίας. Σύμβολα και μπαντιέρες. Συνθηματικά και περίπλοκες αναλύσεις. Ο ιδεολογικός μηχανισμός προσφέρεται να κάνει ό,τι είναι απαραίτητο.

Η ηθική της εργασίας καθιστά δυνατή την ενορχήστρωση. Όποιος αγαπά την εργασία θέλει να σφετεριστεί τα μέσα παραγωγής, δεν θέλει να προχωρά στα τυφλά. Ξέρει, λόγω εμπειρίας, ότι οι αφέντες έχουν στο πλευρό τους μια ισχυρή οργάνωση που καθιστά εφικτή την εκμετάλλευση. Σκέψου ότι μονάχα μια οργάνωση εξίσου ισχυρή και τέλεια μπορεί να κάνει εφικτή την απελευθέρωση.

As γίνει ό,τι είναι δυνατόν αρκεί να διασωθεί η ανάπτυξη της παραγωγής.

Τι τεράστια παγίδα. Η ηθική της εργασίας είναι κατά βάση η χριστιανική ηθική της θυσίας, η ηθική των αφεντικών, στην οποία τα μακελειά της ιστορίας προτείνονται με ανησυχητική μεθοδικότητα. Αυτός ο κόσμος δεν καταφέρνει να σκεφτεί ότι μπορεί να μην παράγει υπεραξία και πως παρότι έχει την δυνατότητα να την παράξει μπορεί να αρνηθεί να το κάνει. Ότι μπορεί να επιβεβαιώσει, ενάντια στην εργασία, μια μη-παραγωγική βούληση, ικανή να αγωνιστεί όχι μονάχα ενάντια στις οικονομικές δομές των αφεντικών, αλλά και εναντίων εκείνων των ιδεολογικών, που διαπερνούν όλη την δυτικοευρωπαϊκή σκέψη.

Είναι επιβεβλημένο να κατανοήσουμε ότι η ηθική της εργασίας αποτελεί την βάση του ποσοτικού επαναστατικού σχεδίου. Δεν θα είχε νόημα μια συζήτηση ενάντια στην εργασία των επαναστατικών οργανώσεων στο εσωτερικό της λογικής τους, εκείνη της ποσοτικής ανάπτυξης.

Η αισθητική της χαράς, αντικαθιστώντας την ηθική της εργασίας δεν εμποδίζει την ζωή, όπως πολλοί ανήσυχοι σύντροφοι υποστηρίζουν. Στην ερώτηση: Τι θα τρώμε; μπορεί να απαντήσουμε με πλήρη ηρεμία: αυτό που θα παράξουμε. Μονάχα που η παραγωγή δεν θα είναι πια η διάσταση εκείνη όπου ο άνθρωπος αυτοκαθορίζεται, αλλά θα μεταφερθεί στην σφαίρα του παιχνιδιού και της χαράς. Θα μπορεί να παράξεις, όχι ως κάτι ξεχωριστό από την φύση, αλλά ως κάτι που από την στιγμή που θα υλοποιηθεί, θα επανασυνδέεται με την τελευταία. Ως κάτι που είναι το ίδιο φύση. Για το οποίο η ανακοπή της παραγωγής θα είναι δυνατή σε κάθε στιγμή, όταν υπάρξει επάρκεια. Μονάχα η χαρά θα είναι ασταμάτητη. Μια δύναμη που θα πολλαπλασιάσει χιλιάδες φορές την δημιουργική παρόρμηση της επανάστασης.

Ο κοινωνικός πλούτος του κομμουνιστικού κόσμου δεν μετριέται από την συσσώρευση της υπεραξίας, ακόμα και εάν η τελευταία διαχειρίζεται από μια μειονότητα που ονομάζεται κόμμα του προλεταριάτου. Αυτή η κατάσταση αναπαράγει την εξουσία, αρνούμενη το ίδιο το θεμέλιο της αναρχίας. Ο κομμουνιστικός κοινωνικός πλούτος δίδεται από την δυναμική της ζωής που θα υλοποιηθεί μετά την επανάσταση.

Η καπιταλιστική συσσώρευση πρέπει να αντικατασταθεί όχι από μια ποσοτική συσσώρευση (ακόμα και εάν διαχειρίζεται από ένα κόμμα) αλλά από μια ποιοτική συσσώρευση. Η επανάσταση της ζωής αντικαθιστά την απλή οικονομική επανάσταση. Η παραγωγική δυναμική την κρυσταλλοποιημένη παραγωγή. Η χαρά το θέαμα. Η άρνηση της αγοράς του θεάματος της καπιταλιστικής ψευδαίσθησης, θα επιβάλει μια άλλου είδους αλλαγή. Το πέρασμα από την εικονική ποσοτική ανταλλαγή στην πραγματική ποιοτική ανταλλαγή. Η κυκλοφορία δεν θα βασίζεται στα αντικείμενα, και συνεπώς στην εικονική τους αναπαράσταση, αλλά στο νόημα που τα αντικείμενα θα έχουν για την ζωή. Και το νόημα «για την ζωή» πρέπει να είναι νόημα ζωής και όχι νόημα θανάτου. Αυτά τα αντικείμενα θα είναι συνεπώς περιορισμένα στη συγκεκριμένη στιγμή εκείνη όπου θα ανταλλαγούν και θα έχουν μια σημασία πάντα διαφορετική σύμφωνα με τις περιστάσεις που καθορίζουν την ανταλλαγή.

Το ίδιο αντικείμενο μπορεί να έχει «αξίες» εντελώς διαφορετικές. Θα προσωποποιηθεί. Ξένο προς την παραγωγή όπως την γνωρίζουμε στην καπιταλιστική διάσταση. Η ίδια ανταλλαγή θα έχει νόημα εάν ειδωθεί δια μέσου της άρνησης της απεριόριστης παραγωγής.

Δεν υπάρχει ελεύθερη εργασία. Δεν υπάρχει ενσωματωμένη (χειρωνακτική-πνευματική) εργασία. Αυτό που υπάρχει είναι ο διαχωρισμός της εργασίας και η πώληση της εργατικής δύναμης, δηλαδή ο καπιταλιστικός κόσμος της παραγωγής. Η επανάσταση θα είναι πάντα και μόνο άρνηση της εργασίας, επιβεβαίωση της χαράς. Κάθε προσπάθεια να επιβληθεί η ιδέα μιας εργασίας ως τέτοιας, χωρίς εκμετάλλευση, μιας εργασίας «αυτοδιαχειριζόμενης», μιας εργασίας όπου ο εκμεταλλευμένος ανακτά την ολότητα της παραγωγικής διαδικασίας, είναι μια φάρσα. Η έννοια της αυτοδιαχείρισης της παραγωγής παραμένει σε ισχύ μονάχα ως σχήμα αγώνα ενάντια στο κεφάλαιο, ουσιαστικά δεν μπορεί να διαχωριστεί από την έννοια της αυτοδιαχείρισης του αγώνα. Όταν σβήσει ο αγώνας, η αυτοδιαχείριση δεν είναι τίποτε άλλο από αυτοδιαχείριση της ίδιας της εκμετάλλευσης. Υλοποιημένος νικηφόρα ο αγώνας, η αυτοδιαχείριση της παραγωγής είναι πλεοναστική, γιατί μετά την επανάσταση, η οργάνωση της παραγωγής είναι πλεοναστική και αντιεπαναστατική.

VI

Έως ότου λάβεις την πρωτοβουλία όλα είναι δεξιοτεχνία και καταγέλαστη ήττα. Μονάχα εάν εσύ γίνεις ξαφνικά εκείνος που θα πάρεις την μπάλα που σου πέταξε μια αιώνια σύντροφος παιγνίων, στο κέντρο σου, με όλη της τη δύναμη, σε ένα από εκείνα τα τόξα της μεγάλης, θεϊκής κατασκευής γεφυριών: μονάχα τότε θα μάθεις ότι το να λαμβάνεις είναι δύναμη. Όχι δικιά σου αλλά ενός κόσμου.

Rilke[11]

Όλοι εμείς πιστεύουμε ότι έχουμε εμπειρία στην χαρά. Ο καθένας μας, τουλάχιστον για μια φορά, πίστεψε ότι χάρηκε στη ζωή του.

Μονάχα που αυτή η εμπειρία της χαράς έχει πάντα μια παθητική μορφή. Μας συμβαίνει να χαιρόμαστε. Δεν μπορούμε να «επιθυμούμε» την δικιά μας χαρά, όπως δεν μπορούμε να υποχρεώσουμε την χαρά να εμφανιστεί ξανά.

11 Σ.τ.Μ.: Rainer Maria Rilke (1875-1926), μεγάλος Βοημικός λυρικός ποιητής και πεζογράφος που έγραφε χρησιμοποιώντας μεταφορές, μετωνυμίες και αντιθέσεις αποτυπώνοντας τις δυσκολίες της κοινωνίας σε μια εποχή δυσπιστίας, ανησυχίας και μοναξιάς.

Όλα αυτά, αυτός ο διαχωρισμός μεταξύ εμάς και της χαράς, εξαρτάται από τον δικό μας «διαχωρισμό» από τους εαυτούς μας, χωρισμένοι καθώς είμαστε στα δύο από την διαδικασία της εκμετάλλευσης.

Εργαζόμαστε όλο τον χρόνο για να έχουμε την «χαρά» των διακοπών. Όταν αυτές καταφτάνουν αισθανόμαστε «υποχρέωση» να «χαρούμε» από το γεγονός ότι είμαστε σε διακοπές. Είναι μαρτύριο. Το ίδιο για την Κυριακή. Μια μέρα απίστευτη. Η αραίωση της ψευδαίσθησης κατά την διάρκεια του ελεύθερου χρόνου μας κάνει να βλέπουμε την κενότητα του εμπορικού θεάματος που ζούμε.

Το ίδιο απουσιάζων βλέμμα καρφώνεται στο μισοάδειο ποτήρι, στην τηλεόραση, στην παρτίδα ποδοσφαίρου, στην ένεση της ηρωίνης, στο πανί του σινεμά, στις μακριές σειρές των αυτοκινήτων, στα φώτα των διαφημίσεων, στις προκατασκευασμένες βίλλες που έπαψαν να σκοτώνουν το περιβάλλον.

Το να αναζητάς την «χαρά» στο βάθος μιας εκ των διαφόρων «ερμηνειών» του καπιταλιστικού θεάματος είναι καθαρή τρέλα. Είναι ακριβώς αυτό που επιδιώκει το κεφάλαιο. Η εμπειρία του ελεύθερου χρόνου, προγραμματισμένου από τους εκμεταλλευτές μας, είναι φονική. Προκαλεί επιθυμία της εργασίας. Στην φαινομενική ζωή καταλήγεις να προτιμάς τον σίγουρο θάνατο.

Καμία πραγματική χαρά δεν μπορεί να προέλθει από τον ορθολογικό μηχανισμό της καπιταλιστικής εκμετάλλευσης. Η χαρά δεν έχει κανόνες σταθερούς που μπορούν να την κατηγοριοποιήσουν. Ακόμα και έτσι πρέπει να μπορούμε να επιθυμήσουμε την χαρά μας. Αλλιώς είμαστε χαμένοι.

Η αναζήτηση της χαράς είναι, συνεπώς, μια θελητική πράξη. Μια πλήρη άρνηση των συνθηκών που όρισε το κεφάλαιο, δηλαδή από τις αξίες του. Η πρώτη από αυτές τις αρνήσεις είναι εκείνη της αξίας της εργασίας. Η αναζήτηση της χαράς μπορεί να επέλθει μονάχα δια μέσου της αναζήτησης του παιχνιδιού. Κατά αυτόν τον τρόπο το παιχνίδι αποκτά μια σημασία διαφορετική από εκείνη που συνήθως του αποδίδουμε στην διάσταση του κεφαλαίου. Το παιχνίδι που αντιτίθεται, όπως η ανέφελη ραθυμία, στις ευθύνες της ζωής, είναι μια ψεύτικη και στρεβλή εικόνα της αληθινής πραγματικότητας του παιχνιδιού. Στην

πραγματικότητα του αγώνα ενάντια στο κεφάλαιο, στο τωρινό στάδιο της σύγκρουσης και των σχετικών αντιφάσεων, το παιχνίδι δεν είναι «ψυχαγωγία», αλλά όπλο αγώνα.

Εξαιτίας μιας περίεργης ειρωνείας, τα μέρη αντιστρέφονται. Εάν η ζωή είναι κάτι το σημαντικό, ο θάνατος είναι μια ψευδαίσθηση, εφόσον ζούμε ο θάνατος δεν υπάρχει. Τώρα, το βασίλειο του θανάτου, δηλαδή το βασίλειο του κεφαλαίου, που αρνιέται την ύπαρξή μας ως άνθρωποι, απομειώνοντάς μας σε «αντικείμενα», είναι «φαινομενικά» πολύ σοβαρό, μεθοδικό, πειθαρχημένο. Αλλά ο δεσποτικός παροξυσμός του, η συνεχής ηθική του προσήλωση, η μανία του να «κάνει», αποκρύπτουν μια μεγάλη ψευδαίσθηση: την κενότητα του εμπορικού θεάματος, την αχρηστία της απροσδιόριστης συσσώρευσης, τον παραλογισμό της εκμετάλλευσης. Επομένως, το πιο σοβαρό στον κόσμο της εργασίας και της παραγωγικότητας, κρύβει την πιο μεγάλη έλλειψη σοβαρότητας.

Αντιθέτως, η άρνηση αυτού του αμβλύ κόσμου, η αναζήτηση της χαράς, του ονείρου, της ουτοπίας, στην δεδηλωμένη του «έλλειψη σοβαρότητας», αποκρύπτει την μεγαλύτερη σοβαρότητα της ζωής: την άρνηση του θανάτου.

Στην φυσική σύγκρουση με το κεφάλαιο, το παιχνίδι μπορεί να προσλάβει διαφορετικές μορφές, ακόμα και από αυτή την πλευρά του φράκτη. Πολλά πράγματα μπορούν να γίνουν «για παιχνίδι». Πολλά πράγματα που συνήθως κάνουμε με «σοβαρότητα», κουβαλώντας από πίσω την νεκρική μας μάσκα, εκείνη που δανειστήκαμε από το κεφάλαιο.

Το παιχνίδι χαρακτηρίζεται από μια ζωτική παρόρμηση, πάντα νέα, πάντα σε κίνηση. Δρώντας σαν να παίζουμε, εισάγουμε αυτήν την παρόρμηση στις πράξεις μας. Απελευθερωνόμαστε από τον θάνατο. Το παιχνίδι μας κάνει να αισθανόμαστε ζωντανοί. Μας δίνει το συναίσθημα της ζωής. Στο άλλο μοντέλο δράσης, προσλαμβάνουμε τα πάντα ως καθήκον, ως κάτι που «πρέπει να κάνουμε» ως υποχρέωση. Σε αυτό, το πάντα καινούργιο συναίσθημα, αντεστραμμένο αποτέλεσμα της αποξένωσης και της τρέλας του κεφαλαίου, μπορούμε να αναγνωρίσουμε την χαρά.

Στην χαρά εναπόκειται η δυνατότητα της ρήξης με τον παλιό κόσμο και η αναγνώριση νέων σκοπών, διαφορετικών αναγκών και αξιών. Ακόμα και εάν η χαρά, από μόνη της, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως σκοπός του ανθρώπου, είναι δίχως άλλο η προνομιούχα διάσταση, ηθελημένα αναγνωρισμένη, αυτή που καθιστά διαφορετική την σύγκρουση με το κεφάλαιο.

VII

Η ζωή είναι τόσο ανίερη που δεν υπάρχει τίποτε άλλο να κάνεις παρά να ξοδέψεις όλο το μισθό μας στο τελευταίο φόρεμα ή στο τελευταίο πουκάμισο. Αδέλφια και αδελφές, ποιες είναι οι επιθυμίες σας; Να κάθεστε σε ένα Φαρμακείο, με το βλέμμα χαμένο, βαριεστημένο, πίνοντας ένα καφέ χωρίς γεύση; Ή θα το ΑΝΑΤΙΝΑΞΕΙΣ ή θα το ΚΑΨΕΙΣ.

Η Οργισμένη Ταξιαρχία

Το μεγάλο θέαμα του κεφαλαίου μας έχωσε όλους μέσα, μέχρι τον λαιμό. Η θοποιούς και θεατές, κατά βάρδια. Αντιστρέφουμε τη σειρά, πότε κοιτώντας με ανοιχτό στόμα, πότε αφήνοντας να μας κοιτάνε άλλοι. Έχουμε μπει όλοι στο εσωτερικό της κρυστάλλινης άμαξας, αν και γνωρίζοντας ότι επρόκειτο για μια νεροκολοκύθα. Η ψευδαίσθηση της νεράιδας ξεγέλασε την κριτική μας συνείδηση. Τώρα πρέπει να μείνουμε στο παιχνίδι. Τουλάχιστον μέχρι τα μεσάνυχτα.

Η μιζέρια και η πείνα παραμένουν τα προωθητικά στοιχεία της επανάστασης. Αλλά το κεφάλαιο διευρύνει το θέαμα. Θέλει να εισαγά-

γει νέους ηθοποιούς στην σκηνή. Το μεγαλύτερο θέαμα του κόσμου θα μας αποσβολώσει. Ολοένα και πιο δύσκολο και πάντα όλο και καλύτερα οργανωμένο. Νέοι παλιάτσοι προετοιμάζονται να ανέβουν στα θεωρεία. Νέα αγρίμια θα εξημερωθούν.

Οι υποστηρικτές του ποσοτικού, οι εραστές της αριθμητικής, εισάγονται πρώτοι και μένουν θαμπωμένοι από τα φώτα των πρώτων σειρών. Θα κουβαλήσουν από πίσω τις μάζες της ανάγκης και τις ιδεολογίες της εξαγοράς. Αλλά εκείνο που δεν μπορούν να εξοντώσουν θα είναι η δική τους σοβαρότητα. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος που θα αντιμετωπίσουν θα είναι ένα χαμόγελο. Η χαρά είναι θανατηφόρα στο εσωτερικό του θεάματος του κεφαλαίου. Όλα, εδώ, είναι κατηφή και πένθιμα, όλα είναι σοβαρά και σύνθετα, όλα είναι ορθολογικά και προγραμματισμένα, ακριβώς γιατί όλα είναι επίπλαστα και κίβδηλα.

Πέραν της κρίσης, πέραν των αντιθέσεων της υπανάπτυξης, πέραν της μιζέριας και της πείνας, το κεφάλαιο θα πρέπει να υποστηρίξει την τελευταία μάχη, την πιο καθοριστική, με την ανία. Ακόμα και το επαναστατικό κίνημα θα πρέπει να υποστηρίξει τις μάχες του. Όχι μονάχα εκείνες τις παραδοσιακές ενάντια στο κεφάλαιο αλλά και καινούργιες, εναντίον του ίδιου του εαυτού. Η ανία του επιτίθεται εκ των έσω, το εκφυλίζει, το καθιστά ασφυκτικό, αβίωτο. Ας αφήσουμε τούς εραστές των θεαμάτων του κεφαλαίου. Εκείνους που είναι σύμφωνοι μέχρι τέλους στο να ερμηνεύουν τον ρόλο τους. Εκείνους που νομίζουν ότι οι μεταρρυθμίσεις μπορούν πραγματικά να αλλάξουν τα πράγματα. Αλλά αυτή η σκέψη είναι, περισσότερο από οτιδήποτε άλλο, μια κάλυψη. Γνωρίζουν πολύ καλά ότι η αλλαγή των πλευρών είναι ένας από τους κανόνες του συστήματος. Διορθώνοντας τα πράγματα λίγο-λίγο κάθε φορά, αποκομίζεται το αποτέλεσμα να ξαναγίνουν χρήσιμοι στο κεφάλαιο.

Έπειτα υπάρχει το επαναστατικό κίνημα όπου δεν λείπουν εκείνοι που επιτίθενται λεκτικά στην εξουσία του κεφαλαίου. Αυτοί προκαλούν μια μεγάλη σύγχυση, προστρέχουν σε χοντροειδείς φράσεις που δεν εντυπωσιάζουν πλέον κανένα, πόσο μάλλον το κεφάλαιο. Το τελευταίο τους χρησιμοποιεί, πανούργα, για τα πιο δύσκολα μέρη του θεάματός του. Στα σημεία που χρειάζεται κάποιος σολίστας, προβάλει στην σκηνή κάποιον από αυτούς τους χαρακτήρες. Το αποτέλεσμα είναι θλιβερό.

Η αλήθεια είναι ότι χρειάζεται να σπάσει ο θεαματικός μηχανισμός του εμπορεύματος, που εμπίπτει στην κυριαρχία του κεφαλαίου, στο κέντρο συντονισμού, στον πυρήνα καθεαυτό της παραγωγής. Σκεφτείτε τι υπέροχη έκρηξη χαράς, τι μεγάλο δημιουργικό σάλτο προς τα μπρος, τι υπέροχος σκοπός «χωρίς σκοπό». Μονάχα με την χαρμόσυνη είσοδο με τα σύμβολα της ζωής, στο εσωτερικό του μηχανισμού του κεφαλαίου, είναι κάτι πολύ δύσκολο. Ο ένοπλος αγώνας είναι συχνά σύμβολο θανάτου. Όχι γιατί δωρίζει το θάνατο στα αφεντικά και στους υπηρέτες τους, αλλά γιατί αξιώνει την επιβολή των δομών της κυριαρχίας του θανάτου. Αντιλαμβανόμενη διαφορετικά, θα ήταν πραγματικά η χαρά εν δράση και εξίσου ικανή να διασπάσει τις δομικές συνθήκες που έχουν επιβληθεί από το εμπορικό θέαμα, όπως λ.χ. το στρατιωτικό κόμμα, η κατάκτηση της εξουσίας, η πρωτοπορία.

Ορίστε λοιπόν ο άλλος εχθρός του επαναστατικού κινήματος. Η μη κατανόηση. Το κλείσιμο μπροστά στις νέες συνθήκες της διένεξης. Το πρόσχημα επιβολής μοντέλων του παρελθόντος που αποτελούν μια μέρος της θεαματικής διαχείρισης του εμπορεύματος. Η απάρνηση της νέας επαναστατικής πραγματικότητας, τροφοδοτεί μια θεωρητική και στρατηγική αναγνώριση των επαναστατικών ικανοτήτων του ίδιου του κινήματος. Και δεν έχει σημασία η επιβεβαίωση του ότι υπάρχουν εχθροί τόσο κοντά ώστε καθίσταται αναγκαία μια άμεση παρέμβαση, πέραν των εσωτερικών συγκεκριμενοποιήσεων θεωρητικού χαρακτήρα. Όλα αυτά αποκρύπτουν την ικανότητα αντιμετώπισης της νέας πραγματικότητας του κινήματος, την ανικανότητα υπέρβασης των λαθών του παρελθόντος που έχουν σοβαρές επιπτώσεις στο παρόν. Και αυτό το κλείσιμο τροφοδοτεί κάθε είδους ψευδαίσθησης ορθολογιστικής πολιτικής.

Οι κατηγορίες της βεντέτας, της καθοδήγησης, του κόμματος, της πρωτοπορίας, της ποσοτικής ανάπτυξης, έχουν νόημα μονάχα στην διάσταση της δικιάς μας κοινωνίας, και είναι μια κατεύθυνση που ευνοεί την διαιώνιση τους εξουσίας. Ξεκινώντας από την επαναστατική οπτική, δηλαδή την ολική και οριστική εξάλειψη της εξουσίας, αυτές οι κατηγορίες παύουν να έχουν νόημα.

Καθώς μετακινούμαστε στο μη-τόπο της ουτοπίας, στην ανατροπή της ηθικής της εργασίας, στο εδώ και τώρα της υλοποιημένης χαράς, βρισκόμαστε στο εσωτερικό μιας δομής του κινήματος η οποία είναι πολύ μακρινή από τις ιστορικές μορφές της οργάνωσής της.

Αυτή η δομή μεταλλάσσεται συνεχώς, αποφεύγοντας κάθε προσπάθεια κρυσταλλοποίησης. Το χαρακτηριστικό της είναι η αυτοοργάνωση των παραγωγών, στο χώρο εργασίας, και η σύγχρονη αυτοοργάνωση των μορφών αγώνα για την άρνηση της εργασίας. Όχι ιδιοποίηση των μέσων παραγωγής, διά μέσου των ιστορικών οργανώσεων, αλλά άρνηση της παραγωγής διά μέσου της ώθησης οργανωτικών δομών που τροποποιούνται διαρκώς.

Το ίδιο συμβαίνει στην επισφαλή πραγματικότητα. Οι δομές προκύπτουν στη βάση της αυτοοργάνωσης, παρακινούμενες από την φυγή μακριά από την ανία και την αποξένωση. Η παρεμβολή ενός προγραμματισμένου και επιβεβλημένου σκοπού από μια οργάνωση γεννημένη έξω από αυτές τις δομές, σημαίνει την δολοφονία του κινήματος, την επαναφορά του εμπορικού θεάματος.

Το μεγαλύτερο κομμάτι μας συνδέεται με αυτή την οπτική επαναστατικής οργάνωσης. Ακόμα και οι αναρχικοί, αν και αρνιόνται την αυταρχική διαχείριση της οργάνωσης, δεν απαρνιόνται την εγκυρότητα των ιστορικών τους σχηματισμών. Με αυτές τις βάσεις, όλοι αναγνωρίζουμε ότι η αντιφατική πραγματικότητα του κεφαλαίου, μπορεί να δεχθεί επίθεση με παρόμοια μέσα. Το κάνουμε γιατί είμαστε πεπεισμένοι ότι αυτά τα μέσα είναι νόμιμα, προερχόμενα από το ίδιο πεδίο της σύγκρουσης του κεφαλαίου. Δεν παραδεχόμαστε ότι κάποιος δεν σκέφτεται όπως εμείς. Η δικιά μας θεωρία ταυτίζεται στην πρακτική και στην στρατηγική των δικών μας οργανώσεων.

Οι διαφορές μεταξύ εμάς και των αυταρχικών είναι πολλές. Αλλά παραμερίζονται μπρος στην κοινή πίστη της ιστορικής οργάνωσης. Στην αναρχία θα φτάσουμε διά μέσου του έργου αυτών των οργανώσεων (ουσιαστικές διαφορές προκύπτουν μονάχα στο σημείο της μεθοδολογικής προσέγγισης). Αλλά αυτή η πίστη υπάρχει για να καταδεικνύει ένα πράγμα πολύ σημαντικό: την απαίτηση όλης της ορθολογικής μας κουλτούρας να

ερμηνεύει το κίνημα της πραγματικότητας, και να το ερμηνεύει με τρόπο προοδευτικό. Αυτή η κουλτούρα βασίζεται στην εικασία της μη αντιστρεπτότητας της ιστορίας και στην αναλυτική ικανότητα της επιστήμης. Όλα αυτά μας επιτρέπουν να θεωρήσουμε την παρούσα στιγμή σαν τη συνάθροιση όλων των προσπαθειών του παρελθόντος, σαν το πιο υψηλό σημείο του αγώνα ενάντια της εξουσίας του ζόφου (της εκμετάλλευσης του κεφαλαίου). Έτσι, εμείς θα είμαστε, κατά απόλυτο τρόπο, πιο προχωρημένοι από τους προγεννήτορές μας, ικανοί να επεξεργαστούμε και να διαχειριστούμε μια θεωρία και μια οργανωτική στρατηγική που είναι το αποτέλεσμα της σούμας όλων των παρελθουσών εμπειριών.

Όλοι εκείνοι που απωθούν αυτή την ερμηνεία, βρίσκονται αυτόματα εκτός πραγματικότητας, καθώς εκείνη είναι, εξ ορισμού ιστορία, πρόοδος και επιστήμη. Όποιος την αρνείται είναι αντιιστορικός, αντιπροοδευτικός και αντιεπιστημονικός. Καταδίκες χωρίς δίκη.

Ενδυναμωμένοι από αυτή την ιδεολογική θωράκιση κατεβαίνουμε στους δρόμους. Εκεί συγκρουόμαστε με μια πραγματικότητα πάλης δομημένης με διαφορετικό τρόπο. Αυτές οι δομές δρουν με βάση ερεθίσματα που δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο των δικών μας αναλύσεων. Μια ωραία πρωία, κατά τη διάρκεια μιας ειρηνικής διαδήλωσης εγκεκριμένης από την ασφάλεια, οι αστυνομικοί αρχίζουν να πυροβολούν. Η δομή αντιδρά, οι σύντροφοι πυροβολούν κι αυτοί, οι αστυνομικοί πέφτουν. Ανάθεμα! Η διαδήλωση ήταν ειρηνική. Έχοντας περιπέσει σε ανταρτοπόλεμο χαλάει, πρέπει να υπήρχε προβοκάτσια. Τίποτα δεν μπορεί να βγει από το τέλειο πλαίσιο της δικιάς μας ιδεολογικής οργάνωσης διότι αυτή δεν είναι απλά «μέρος» της πραγματικότητας, αλλά «όλη» η πραγματικότητα. Πέραν τούτου: η τρέλα και η προβοκάτσια.

Καταστρέφονται κάποια σουπερμάρκετ, κάποια καταστήματα, λεπλατούνται αποθήκες τροφίμων και όπλων, καίγονται αυτοκίνητα μεγάλου κυβισμού. Είναι μια επίθεση στο εμπορικό θέαμα, στις πιο επιδεικτικές μορφές του. Οι αναδυόμενες δομές κατευθύνονται σε αυτή την κατεύθυνση. Λαμβάνουν μορφή αναπάντεχα, με τον ελάχιστα αναγκαίο προληπτικό στρατηγικό προσανατολισμό. Χωρίς φρου-φρου κι αρώματα, χωρίς μακροσκελείς αναλυτικές εισαγωγές, χωρίς σύνθετες θεωρίες

υποστήριξης. Επιτίθενται. Οι σύντροφοι ταυτίζονται με αυτές τις δομές. Απωθούν τις οργανώσεις της ισορροπίας της εξουσίας, της αναμονής, του θανάτου. Η δράση τους είναι μια σοβαρή κριτική της θέσης αναμονής και αυτοκαταστροφής αυτών των οργανώσεων.

Ανάθεμα! Πρέπει να υπήρχε προβοκάτσια.

Αποκολλόμαστε από τις παραδοσιακές φόρμες του να «κάνεις» πολιτική. Αυτό έχει έντονο και επικριτικό αντίκτυπο στο ίδιο το κίνημα. Χρησιμοποιούνται τα όπλα της ειρωνείας. Όχι στο κλειστό του γραφείου ενός συγγραφέα. Αλλά μαζικά, στους δρόμους. Εμπλέκονται στις ίδιες δυσκολίες, όχι μονάχα οι υπηρέτες των αφεντικών, -που είναι αναγνωρίσιμοι πια επισήμως-, αλλά και οι επαναστατικοί καθοδηγητές του μακρινού και του πρόσφατου παρελθόντος. Τίθεται σε κρίση η νοητική δομή του αρχηγίσκου και του ηγέτη της ομάδας. Ανάθεμα! Η κριτική νομιμοποιείται μονάχα ενάντια στα αφεντικά, και σύμφωνα με τους κανόνες καθορισμένους από την ιστορική παράδοση της ταξικής πάλης. Όποιος βγαίνει έξω από το φυτώριο είναι προβοκάτορας.

Παθαίνουμε ναυτία από τις συναθροίσεις, τις αναγνώσεις των κλασικών, τις ανώφελες διαδηλώσεις, τις θεωρητικές συζητήσεις που διυλίζουν τον κώνωπα, τις ατελείωτες διακρίσεις, την μονοτονία και την ένδεια κάποιων πολιτικών αναλύσεων. Αντί για όλα αυτά προτιμάμε να κάνουμε έρωτα, να καπνίσουμε, να ακούσουμε μουσική, να περπατήσουμε, να κοιμηθούμε, να γελάσουμε, να σκοτώσουμε τους μπάτσους, να σπάσουμε τα πόδια στους δημοσιογράφους, να δικάσουμε τους δικαστές, να ανατινάξουμε τα αστυνομικά τμήματα. Ανάθεμα! Η πάλη νομιμοποιείται μονάχα όταν είναι κατανοητή για τους αρχηγούς της επανάστασης. Σε αντίθετη περίπτωση, προκειμένου να διατρέξουν τον κίνδυνο, οι τελευταίοι, να χάσουν τον έλεγχο της κατάστασης, πρέπει να είναι προβοκάτσια.

Βιάσου σύντροφε, πυροβόλησε γρήγορα τον μπάτσο, τον δικαστή, το αφεντικό, προτού μια νέα αστυνομία το αποτρέψει.

Βιάσου να πεις όχι προτού μια νέα καταπίεση σε πείσει ότι το να λες όχι είναι ανόητο και τρελό και πως είναι σωστό να αποδεχτείς την φιλοξενία των τρελοκομείων.

Βιάσου να επιτεθείς στο κεφάλαιο, προτού μια νέα ιδεολογία το καταστήσει ιερό.

Βιάσου να αρνηθείς την εργασία, προτού κάποιος νέος σοφιστής σου πει, ακόμα μια φορά ότι «η εργασία απελευθερώνει»[12].

Βιάσου να παίξεις. Βιάσου να αρματωθείς.

12 Σ.τ.Μ.: Ή αλλιώς Arbeit Macht Frei. Φράση γραμμένη στην είσοδο του στρατοπέδου Άουσβιτς Ι. Το Άουσβιτς απέδειξε πως η εργασία μπορεί να γίνει διαδικασία αποδόμησης και εκμηδένισης της ουσίας του ανθρώπου.

VIII

Δεν θα υπάρξει ποτέ πια Επανάσταση μέχρις ότου να κατέλθουν οι Κοζάκοι.

Coeurderoy[13]

Το παιχνίδι είναι αινιγματικό και αντιφατικό στο εσωτερικό της λογικής του κεφαλαίου. Το κεφάλαιο το χρησιμοποιεί ως ένα από τα συνθετικά συστατικά του εμπορικού θεάματος. Έτσι αποκτά μια αμφισημία που από μόνο του δεν διαθέτει. Μια αμφισημία που προέρχεται από την πλανερή δομή της καπιταλιστικής παραγωγής. Το παιχνίδι γίνεται, κατ' αυτόν τον τρόπο, διακοπή της παραγωγής, παρένθεση της «γαλήνης» στη ζωή της κάθε μέρας. Υπάρχει έτσι, ένας προγραμματισμός του παιχνιδιού και η σκηνική του χρησιμοποίηση.

Έξωθεν της κυριαρχίας του κεφαλαίου, το παιχνίδι είναι αρμονικά

13 Σ.τ.Μ.: Ernest Coeurderoy (1825-1862), ριζοσπάστης ιατρός με ενεργή συμμετοχή στην επανάσταση του 1848, έγινε γνωστός για το πόνημά του: Ou La Revolution par les Cosaques (Λονδίνο, 1854; επανέκδοση Editions Plasma, Paris, 1977) στο οποίο οραματίστηκε μια κοζάκικη εισβολή στο Παρίσι που θα τερμάτιζε τον αυταρχισμό και από τις στάχτες του θα δημιουργούσε μια ελευθεριακή σοσιαλιστική κοινωνία.

δομημένο από το ίδιο το δημιουργικό ξέσπασμα. Δεν είναι συνδεδεμένο με αυτή ή την άλλη αναπαράσταση που θέλουν οι δυνάμεις της παραγωγής, αλλά αναπτύσσεται αυτόνομα. Μονάχα σε αυτή την πραγματικότητα το παιχνίδι είναι πρόσχαρο, χαρωπό. Δεν «αναστέλλει» την θλίψη που δημιουργείται από την εκμετάλλευση, αντιθέτως, την πραγματοποιεί μέχρι τέλους, την καθιστά συμμέτοχο στην πραγματικότητα του θανάτου και έτσι, αντιτίθεται σε εκείνες τις επινοήσεις που ενεργοποιούνται από την πραγματικότητα του θανάτου και διαμέσου του παιχνιδιού για να καταστήσει λιγότερο θλιβερή την θλίψη.

Οι καταστροφείς της πραγματικότητας του θανάτου αγωνίζονται ενάντια στο μυθικό βασίλειο της καπιταλιστικής ψευδαίσθησης, στο βασίλειο που εμπνευσμένο από την αιωνιότητα κατρακυλά στην σκόνη του απρόβλεπτου. Η χαρά της καταστροφής προκύπτει από το παιχνίδι της καταστροφικής δράσης, από την αναγνώριση της βαθειάς τραγωδίας που αυτή υπονοεί, από την συνειδητοποίηση της δύναμης του ενθουσιασμού ο οποίος καταφέρνει να καταλύσει τα δίχτυα του θανάτου. Δεν είναι μια αντιπαράθεση τρόμου και τρόμου, τραγωδίας και τραγωδίας, θανάτου και θανάτου. Αλλά μια αντιπαράθεση μεταξύ χαράς και τρόμου, μεταξύ χαράς και τραγωδίας, μεταξύ χαράς και θανάτου.

Σκοτώνοντας τον αστυνομικό, δεν ενδύεσαι την τήβεννο του δικαστή, σπεύδοντας να την ξεπλύνεις από το αίμα των προηγούμενων καταδικών. Τα δικαστήρια και οι δικαστικές αποφάσεις είναι πάντα μέρος του θεάματος του κεφαλαίου, ακόμα και όταν οι επαναστάτες ερμηνεύουν τον δικό τους ρόλο. Σκοτώνοντας έναν αστυνομικό, δεν ζυγιάζονται οι ευθύνες του, δεν αριθμητικοποιείται η ταξική σύγκρουση. Δεν προγραμματίζεται μια οπτική της σχέσης μεταξύ επαναστατικού κινήματος και εκμεταλλευτών. Ανταπαντά, στο άμεσο επίπεδο, σε μια ανάγκη που όλες οι αναλύσεις και οι αιτιολογήσεις αυτού του κόσμου, από μόνες τους, δεν θα μπορούσαν ποτέ να επιβάλλουν.

Αυτή η ανάγκη είναι η επίθεση στον εχθρό, στον εκμεταλλευτή, στους υπηρέτες του. Ωριμάζει αργά στις δομές του κινήματος. Μονάχα όταν βγαίνει έξω στον ανοιχτό χώρο, το κίνημα περνά από την αμυντική φάση σε εκείνη της επίθεσης. Η ανάλυση και η ηθική αιτιολόγηση

είναι στην κορυφή όλων, δεν βρίσκονται στην κοιλάδα, μπροστά στα πόδια όποιου κατεβαίνει στην πλατεία, κάνοντάς τον να σκουντουφλήσει. Βρίσκονται στην συστηματική βία που εδώ και αιώνες το κεφάλαιο ασκεί στους εκμεταλλευμένους. Όμως δεν χρειάζεται να βγουν στο φως με μορφή πλήρη και έτοιμη προς χρήση. Αυτή η απαίτηση είναι μια απώτερη μορφή των δικών μας ορθολογικοποιημένων προθέσεων, του δικού μας ονείρου να επιβάλλουμε στην πραγματικότητα ένα μοντέλο που δεν της πάει.

Ας κατεβάσουμε αυτούς τους Κοζάκους. Δεν υποστηρίζουμε τον ρόλο της αντίδρασης, ένα ρόλο που δεν κάνει για μας. Δεν αποδεχόμαστε την διφορούμενη πρόσκληση του κεφαλαίου. Αντί να πυροβολήσουμε τους συντρόφους μας και τους εαυτούς μας, είναι πάντα καλύτερο να πυροβολήσουμε αστυνομικούς.

Υπάρχουν στιγμές στην ιστορία, όπου η επιστήμη ενυπάρχει στην συνείδηση εκείνου που παλεύει. Σε αυτές τις στιγμές δεν χρειάζονται ερμηνευτές της αλήθειας. Αυτή προέρχεται από τα πράγματα. Είναι η πραγματικότητα των αγώνων αυτή που παράγει τη θεωρία του κινήματος.

Η γέννηση της αγοράς σημάδεψε τον σχηματισμό του κεφαλαίου, το πέρασμα από την μορφή της φεουδαρχικής παραγωγής στην αντίστοιχη καπιταλιστική. Η είσοδος της παραγωγής στην θεαματική φάση κατέστησε αναγκαία την επέκταση της εμπορικής μορφής σε όλα όσα υπήρχαν: έρωτα, επιστήμη, αισθήματα, συνείδηση, κ.ο.κ. Το θέαμα διογκώθηκε υπερβολικά. Αυτή η δεύτερη φάση δεν αποτελεί όπως διακηρύσσουν οι μαρξιστές, μια φθορά της πρώτης φάσης. Είναι μια φάση διαφορετική. Το κεφάλαιο καταβροχθίζει τα πάντα, μέχρι και την επανάσταση. Εάν αυτή δεν διαρρηγνύεται με το μοντέλο της παραγωγής, εάν αξιώνει να επιβάλλει μια εναλλακτική παραγωγή, το κεφάλαιο την καταπίνει στο εσωτερικό του εμπορικού θεάματος.

Ο αγώνας δεν μπορεί να χωνευθεί, στην πραγματικότητα της σύγκρουσης. Ορισμένες μονάχα μορφές του, -αποκρυσταλλωμένες σε ακριβείς οργανωτικές μορφές-, μπορούν να εισαχθούν στο θέαμα. Όταν όμως διαρρηγνύονται με την θεμελιώδη σημασία που το κεφάλαιο προσδίδει στην παραγωγή, αυτή η εισαγωγή γίνεται πολύ δύσκολη.

Η αριθμητική συζήτηση και εκείνη της βεντέτας δεν έχουν πια νόημα στο εσωτερικό της δεύτερης φάσης. Εάν προσεπικυρωθούν, μεταφέρονται στο συμβολικό επίπεδο.

Το πλανερό παιχνίδι του κεφαλαίου (θέαμα του εμπορεύματος) πρέπει να αντικατασταθεί από το πραγματικό παιχνίδι της ένοπλης επίθεσης ενάντια στο κεφάλαιο για την καταστροφή του εικονικού και του θεάματος.

IX

Κάντο μόνος σου.

Οδηγίες του bricoleur

Είναι εύκολο, μπορείς να το κάνεις μόνος σου. Μόνος ή με λίγους έμπιστους συντρόφους. Δεν απαιτούνται μεγάλα μέσα. Ούτε μια μεγάλη τεχνική προετοιμασία.

Το κεφάλαιο είναι ευπρόσβλητο. Αρκεί να είμαστε αποφασισμένοι να το κάνουμε.

Μια απεραντοσύνη συζητήσεων μας έκανε κουτούς. Δεν είναι ζήτημα φόβου. Δεν φοβόμαστε, είμαστε μονάχα ηλιθιοδώς γεμάτοι από προκατασκευασμένες ιδέες που δεν καταφέρνουμε να ξεφορτωθούμε.

Είμαστε άνθρωποι που ξεκαθάρισαν τις ιδέες τους. Που συνειδητοποίησαν την αχρηστία των τόσων προσπαθειών για την σωστή ερμηνεία του ρόλου τους στην παράσταση του εντολοδόχου κεφαλαίου. Συνειδητοποιημένος, ένας τέτοιος άνθρωπος επιτίθεται με ψυχραιμία και αποφασιστικότητα. Και με το να πράττει όλα αυτά πραγματώνεται ως άνθρωπος. Πραγματοποιεί τον ίδιο του τον εαυτό στη χαρά. Το βασίλειο του θανάτου εξαφανίζεται μπροστά του. Ακόμα και εάν δημιουργεί κα-

ταστροφή και τρόμο για τους αφέντες, στην καρδιά του, και στην καρδιά των εκμεταλλευμένων, υπάρχει χαρά και ηρεμία.

Οι επαναστατικές οργανώσεις δυσκολεύονται να κατανοήσουν όλα αυτά. Επιβάλουν ένα μοντέλο που αναπαράγει την εικονικότητα της παραγωγικής πραγματικότητας. Το ποσοτικό πεπρωμένο τους εμποδίζει να κάνουν την παραμικρή ποιοτική μετακίνηση στο επίπεδο της αισθητικής της χαράς. Ακόμα και η ένοπλη επίθεση βιώνεται, από αυτές τις οργανώσεις με ποσοτικούς όρους. Οι στόχοι καθορίζονται στη βάση τής κατά μέτωπο σύγκρουσης.

Το κεφάλαιο, κατ' αυτόν τον τρόπο, ελέγχει κάθε επείγουσα κατάσταση. Έχει την πολυτέλεια να αποδεχτεί την αντιπαράθεση, να υποδείξει αντιτιθέμενες εντυπωσιακές μορφές, να εκμεταλλευτεί τα αρνητικά αποτελέσματα επί των παραγωγών για να δομήσει μια διεύρυνση του θεάματος. Στο ποσοτικό επίπεδο το κεφάλαιο αποδέχεται την σύγκρουση γιατί γνωρίζει όλες τις απαντήσεις. Και πολλές φορές είναι το ίδιο εκείνο που παράγει τις απαντήσεις, που διαθέτει το μονοπώλιο του κώδικα.

Αντιθέτως, η χαρά της επαναστατικής πράξης είναι μεταδοτική. Επεκτείνεται σαν λεκές από μίσος[14]. Το παιχνίδι παράγει την ιδία σημασία του με βάση την δράση στην πραγματικότητα. Αλλά αυτή η αίσθηση δεν αποκρυσταλλώνεται στο εσωτερικό ενός μοντέλου που κυβερνιέται εκ των άνω. Θρυμματίζεται σε χίλια νοήματα, όλα παραγωγικά και αστα-θή. Η εσωτερική σύνδεση με το ίδιο το παιχνίδι εξαντλείται στην δράση της επίθεσης. Επιβιώνει όμως η εξωτερική αίσθηση, η σημασία που το παιχνίδι έχει για εκείνους που παραμένουν αποκομμένοι και οι οποίοι θέλουν να οικειοποιηθούν. Μεταξύ εκείνων που πρώτοι αποδέχονται να παίξουν και εκείνων που «παρατηρούν» τις απελευθερωτικές συνέπειες του παιχνιδιού είναι βασικοί για το παιχνίδι το ίδιο.

Δομείται έτσι η κοινότητα της χαράς, μια αυθόρμητη μορφή επαφής, θεμελιώδη για την υλοποίηση της πιο βαθιάς σημασίας του παιχνιδιού. Το να παίζεις είναι ένα κοινοτικό γεγονός. Σπανίως παρουσιάζεται ως μεμονωμένη δράση. Συχνά, όταν δομείται έτσι, μεταφέρει τα αρνητικά στοιχεία της ψυχο-

14 Σ.τ.Μ.: Ο συγγραφέας κάνει εδώ ένα λογοπαίγνιο με την έκφραση macchia d'olio που σημαίνει λεκές από λάδι και macchia d'odio δηλ. λεκές από μίσος.

λογικής εκτομής. Δεν είναι μια θετική αποδοχή του παιχνιδιού αφότου είναι δημιουργική στιγμή μιας πραγματικότητας αγώνα.

Είναι η κοινοτική αίσθηση του παιχνιδιού που εμποδίζει την αυθαιρεσία της επιλογής των νοημάτων του ίδιου του παιχνιδιού. Σε απουσία της κοινοτικής σχέσης, το άτομο θα μπορούσε να επιβάλλει στο παιχνίδι τους δικούς του κανόνες και νοήματα, ακατανόητα για όλους τους άλλους, προκαλώντας έτσι την επαναμεταμόρφωση του παιχνιδιού σε μια προσωρινή αναστολή των αρνητικών συνεπειών του ατομικού του προβλήματος (πρόβλημα της αποξενωτικής εργασίας, της εκμετάλλευσης).

Στην κοινοτική συμφωνία η σημασία του παιχνιδιού εμπλουτίζεται δια μέσου της ροής αμοιβαίων δράσεων. Η δημιουργικότητα λαμβάνει περισσότερο χώρο απ' την απελευθερωμένη φαντασία που επιβεβαιώθηκε αμοιβαία. Κάθε εφεύρεση, κάθε νέα δυνατότητα μπορεί να βιωθεί συλλογικά, χωρίς προκατασκευασμένα μοντέλα, και να έχει μια ζωτική επίδραση ακόμα και στην απλή της ύπαρξη ως δημιουργική στιγμή, ακόμα και εάν συναντήσει χίλιες δυσκολίες κατά την υλοποίησή της. Μια παραδοσιακή επαναστατική οργάνωση καταλήγει να επιβάλει τις τεχνικές της. Δεν μπορεί να αποφύγει τον τεχνοκρατικό κίνδυνο. Η μεγάλη σημασία που αποδίδεται στην ενόργανη στιγμή της δράσης την καταδικάζει σε αυτό το δρόμο.

Η επαναστατική δομή που αναζητά τη στιγμή της χαράς στην άμεση επαναστατική δράση για να καταστρέψει την εξουσία, θεωρεί τα εργαλεία με τα οποία θα υλοποιήσει αυτή την καταστροφή, ως εργαλεία, δηλαδή ως μέσα. Εκείνοι που χρησιμοποιούν αυτά τα όργανα δεν χρειάζεται να γίνουν σκλάβοι. Όπως εκείνοι που δεν χρησιμοποιούν αυτά τα εργαλεία δεν χρειάζεται να γίνουν σκλάβοι εκείνων που γνωρίζουν την χρήση τους.

Η δικτατορία του εργαλείου είναι η χειρότερη όλων των δικτατοριών. Το πιο σημαντικό όπλο του επαναστάτη είναι η αποφασιστικότητά του, η συνείδησή του, η απόφασή του να δράσει, η ατομικότητά του. Τα όπλα κυριολεκτικά είναι εργαλεία και ως τέτοια υπόκεινται συνεχώς σε μια κριτική αξιολόγηση. Χρειάζεται να αναπτύξουμε μια κριτική των όπλων. Έχουμε δει πολλούς καθαγιασμούς μυδραλιοβόλων, υπερβολικούς καθαγιασμούς της στρατιωτικής αποτελεσματικότητας.

Ο ένοπλος αγώνας δεν είναι μια υπόθεση που αφορά μονάχα τα όπλα. Τα τελευταία δεν μπορούν να αντιπροσωπεύσουν, από μόνα τους, την επαναστατική διάσταση. Το να απομειώσουμε την σύνθετη πραγματικότητα σε ένα μόνο πράγμα είναι επικίνδυνο. Πράγματι, το παιχνίδι επαναθέτει αυτό το ρίσκο, δηλαδή εκείνο της εξάντλησης του ζωντανού πειράματος στο παιχνίδι, καθιστώντας το τελευταίο κάτι το μαγικό και απόλυτο. Δεν εμφανίζεται τυχαία το μυδραλιοβόλο στα σύμβολα των τόσων επαναστατικών οργανώσεων.

Χρειάζεται να προχωρήσουμε πιο πέρα για να κατανοήσουμε καλύτερα το βαθύ νόημα του επαναστατικού αγώνα όπως η χαρά, για να ξεφύγουμε από τις ψευδαισθήσεις και τις παγίδες μιας επαναπαρουσίασης του εμπορικού θεάματος δια μέσου μυθικών ή μυθοποιημένων αντικειμένων.

Στην αντιμετώπιση του ένοπλου αγώνα, το κεφάλαιο κάνει την τελευταία του προσπάθεια. Αφοσιώνεται στο τελευταίο σύνορο. Για να αντιπαρατεθεί σε ένα έδαφος όπου δεν αισθάνεται πολύ σίγουρο, έχει ανάγκη της συνεργασίας της δημόσιας γνώμης. Μέσω αυτής θα εξαπολύσει έναν ψυχολογικό πόλεμο με τα πολύ πιο εξευγενισμένα όπλα της μοντέρνας προπαγάνδας.

Ουσιαστικά σήμερα, το κεφάλαιο, στην φυσική του έκταση είναι ευάλωτο από μια επαναστατική δομή που μπορεί να αποφασίσει το χρόνο και τον τρόπο της επίθεσης. Το κεφάλαιο γνωρίζει πολύ καλά αυτή την αδυναμία και τρέχει να καλυφθεί. Η αστυνομία δεν του επαρκεί. Ούτε ο στρατός. Έχει ανάγκη μιας συνεχής φύλαξης από αυτά τα άτομα. Ακόμα και από τα πιο ταπεινά μέρη του προλεταριάτου. Για να το επιτύχει πρέπει να διαχωρίσει το ταξικό μέτωπο. Πρέπει να διαδώσει στον φτωχό κόσμο τον μύθο της επικινδυνότητας των ένοπλων οργανώσεων, τον μύθο της ιεροσύνης του Κράτους, τον μύθο της ηθικότητας, του νόμου κ.ο.κ.

Έμμεσα λοιπόν ωθεί την οργάνωση και τους μαχητές του να επωμισθούν ρόλους. Στο εσωτερικό ενός «ρόλου» το παιχνίδι δεν έχει πια νόημα. Όλα γίνονται «σοβαρά», επομένως ψευδή, επομένως θεαματικά και εμπορικά. Η χαρά μεταμορφώνεται σε «μάσκα». Το άτομο ανωνυμοποιείται, ζει στον ρόλο, δεν είναι πια εις θέση να διακρίνει μεταξύ πραγματικότητας και παρουσιαστικού.

Για να σπάσει ο μαγικός κύκλος της εμπορικής δραματουργίας, πρέπει να απαρνηθεί ο ρόλος, ακόμα και εκείνος του «επαγγελματία επανα-

στάτη». Ο ένοπλος αγώνας πρέπει να ξεφύγει από τον «χαρακτηρισμό» του επαγγελματισμού, από τον εργασιακό διαχωρισμό που το εξωγενές μοντέλο της καπιταλιστικής παραγωγής σκοπεύει να επιβάλλει.

«Κάντο μόνος σου». Μην σπάσεις το παγκόσμιο περιεχόμενο του παιχνιδιού με την ένδεια που προκαλεί ο ρόλος. Υπερασπίσου το δικαίωμά σου στη χαρά της ζωής. Παρεμπόδισε το σχέδιο θανάτου του κεφαλαίου. Το τελευταίο μπορεί να διεισδύσει στον κόσμο της δημιουργίας του παιχνιδιού μονάχα υπό τον όρο να μεταμορφώσει τον παίχτη σε τζογαδόρο, τον ζώντα δημιουργό σε νεκρό που ξεγελιέται ότι ζει.

Εάν ο «κόσμος του παιχνιδιού» οργανώνεται σε συγκεντρωτική μορφή, δεν έχει πια νόημα να μιλάμε για παιχνίδι. Προτείνοντας την δικιά μας κουβέντα για την «ένοπλη χαρά», πρέπει και να προβλέψουμε την δυνατότητα του κεφαλαίου να επαναφέρει την επαναστατική πρόταση. Και αυτή η επαναφορά μπορεί να υλοποιηθεί δια μέσου της εξωγενής διαχείρισης του κόσμου του παιχνιδιού. Προσδιορίζοντας τον ρόλο του παίκτη, τους ρόλους της αμοιβαιότητας της κοινότητας του παιχνιδιού, την μυθολογία του παιχνιδιού.

Διαρρηγνύοντας τους συγκεντρωτικούς δεσμούς, εκείνους του στρατιωτικού κόμματος, έχουμε ως αποτέλεσμα την σύγχυση των ιδεών του κεφαλαίου, οι οποίες είναι συντονισμένες στον κώδικα της θεαματικής παραγωγικότητας της ποσοτικής αγοράς. Κατ' αυτόν τον τρόπο η συντονισμένη δράση της χαράς, γίνεται αινιγματική για το κεφάλαιο. Είναι το τίποτα, κάτι χωρίς σκοπό, που δεν έχει πραγματικότητα. Και αυτό γιατί η ύπαρξη, ο σκοπός και η πραγματικότητα του κεφαλαίου είναι ψευδαισθητικά, ενώ η ύπαρξη, ο σκοπός και η πραγματικότητα της επανάστασης είναι συγκεκριμένα και καθορισμένα.

Ο κώδικας της παραγωγικής ανάγκης, αντικαθίσταται από τον κώδικα της ανάγκης για κομμουνισμό. Οι αποφάσεις του ατόμου στο εσωτερικό της κοινότητας του παιχνιδιού, έχουν νόημα στο φως αυτής της νέας ανάγκης. Τα μοντέλα του παρελθόντος, εκείνα του θανάτου, αποκαλύπτονται από την δικιά τους έλλειψη πραγματικότητας και την ψευδαισθητική τους ουσία.

Η καταστροφή των αφεντικών είναι καταστροφή του εμπορεύματος και η καταστροφή του εμπορεύματος είναι καταστροφή των αφεντικών.

X

Η γλαυξ πέταξε.

Αθηναϊκή παροιμία[15].

«Η γλαυξ πέταξε». Οι δράσεις που ξεκίνησαν άσχημα έχουν καλό τέλος. Μακάρι η επανάσταση, που τόσο έχει απομακρυνθεί από τους επαναστάτες, να υλοποιηθεί παρ' όλες τις υπολειπόμενες επιθυμίες για κοινωνική ειρήνη.

Το κεφάλαιο θα πει την τελευταία λέξη με τις λευκές στολές. Οι φυλακές δεν μπορούν να αντέξουν για πολύ. Παλαιά κάστρα του παρελθόντος, ενός παρελθόντος που επιβιώνει μονάχα στην εξημμένη φαντασία κάποιου συνταξιούχου αντιδραστικού, θα πέσουν με την πτώση της ιδεολογίας που βασίζεται στην κοινωνική ορθοπεδική. Δεν θα υπάρχουν πια κατάδικοι. Η ποινικοποίηση, που το κεφάλαιο θα εφαρμόσει με τις πιο ορθολογικές της μορφές, θα περάσει από τα τρελοκομεία.

Όταν όλη η πραγματικότητα είναι θεαματική, το να αρνηθείς το θέ-

15 Σ.τ.Μ.: Το σούρουπο πριν την Ναυμαχία της Σαλαμίνας μια κουκουβάγια πέταξε πάνω από τους Έλληνες σαν προάγγελος της νίκης τους που έστελνε η ίδια η Αθηνά. Ο Θεόφραστος και ο Βιργίλιος θεωρούσαν το πτηνό ως προάγγελο του καλού καιρού.

αμα, σημαίνει να είσαι εκτός της πραγματικότητας,. Το να αρνηθείς τους κανόνες που επιβάλει ο εμπορικός κώδικας, σημαίνει ότι είσαι τρελός. Το να μην γονατίσεις μπροστά στον θεό του εμπορεύματος, θα σου κοστίσει την εισαγωγή στο τρελοκομείο.

Εκεί η περίθαλψη θα είναι ριζοσπαστική. Όχι πια ιεροεξεταστικά βασανιστήρια και αίμα στους τοίχους: αυτά τα πράγματα εντυπωσιάζουν την κοινή γνώμη, προκαλούν την παρέμβαση των συνετών αστών, δημιουργούν δικαιολογίες και επιδιορθώσεις, προκαλούν διασάλευση της θεαματικής αρμονίας. Η ολοκληρωτική εξολόθρευση της προσωπικότητας, θεωρούμενη ως μοναδική ριζοσπαστική θεραπεία για τα αρρωστημένα μυαλά, δεν ενοχλεί κανέναν. Από την στιγμή που ο άνθρωπος του δρόμου θα αισθάνεται περικυκλωμένος από την ατάραχη ατμόσφαιρα του καπιταλιστικού θεάματος, θα έχει την εντύπωση ότι η πόρτα του τρελοκομείου δεν θα κλείσει ποτέ. Ο κόσμος της τρέλας θα τους είναι ξένος, ακόμα και εάν υπάρχει πάντα κάποιο τρελοκομείο διαθέσιμο στο πλάι κάθε φάμπρικας, μπροστά σε κάθε σχολείο, πίσω από κάθε ύπαιθρο, στη μέση της κάθε λαϊκής συνοικίας.

Ας προσέξουμε να μην στρώσουμε το δρόμο, με τις πεζές κριτικές μας, για τους κρατικούς λειτουργούς με τα λευκά.

Το κεφάλαιο προγραμματίζει τον ερμηνευτικό κώδικα που θα κυκλοφορήσει μαζικά. Με βάση αυτόν τον κώδικα, η κοινή γνώμη θα συνηθίσει να βλέπει στους προσβαλλόμενους της τάξης των πραγμάτων των αφεντικών, στους επαναστάτες ουσιαστικά τρελούς. Από εδώ ξεκινά η αναγκαιότητα να ανοιχθούν σε αυτούς οι πόρτες των τρελοκομείων. Ακόμα και οι τωρινές φυλακές, εξορθολογισμένες σύμφωνα με το γερμανικό μοντέλο, μεταλλάσσονται πρωτίστως σε ειδικές φυλακές για επαναστάτες, δευτερευόντως σε πρότυπες φυλακές, έπειτα σε πραγματικά στρατόπεδα συγκέντρωσης για την διαχείριση του μυαλού, τέλος σε πραγματικά τρελοκομεία.

Αυτή η συμπεριφορά του κεφαλαίου δεν υπαγορεύεται μονάχα από την αναγκαιότητα άμυνας μπροστά στους αγώνες των εκμεταλλευμένων. Και είναι η μόνη δυνατή απάντηση στη βάση της εσωτερικής λογικής του κώδικα της εμπορικής παραγωγής.

Το τρελοκομείο είναι για το κεφάλαιο ένας φυσικός τόπος όπου διακόπτεται η παγκοσμιότητα της θεαματικής λειτουργίας. Το δεσμωτήριο αναζητά διακαώς αυτή την παγκοσμιοποιημένη διακοπή, αλλά δεν μπορεί να τα καταφέρει, γιατί εμποδίζεται από τις αξιώσεις που κατά βάθος έχει η ορθοπεδική του ιδεολογία. Ο «τόπος» του τρελοκομείου αντίθετα, δεν έχει αρχή ούτε τέλος, δεν έχει ιστορία, δεν έχει την μεταβλητότητα του θεάματος. Αυτό είναι ο τόπος της σιωπής.

Ο άλλος «τόπος» της σιωπής, το νεκροταφείο, έχει αντιθέτως, την ικανότητα να ομιλεί, με δυνατή φωνή. Οι νεκροί μιλούν. Και οι δικοί μας νεκροί μιλούν με στεντόρεια φωνή. Οι δικοί μας νεκροί μπορεί να είναι βαριοί, ασήκωτοι. Να γιατί το κεφάλαιο θα αναζητά να κάνει πάντα λιγότερα. Ενώ, αντίστοιχα, θα αυξηθεί ο αριθμός των «φιλοξενούμενων» στα τρελοκομεία. Η «χώρα του σοσιαλισμού», σε αυτό το πεδίο, έχει πολλά να μας μάθει.

Το τρελοκομείο είναι ο πιο τέλειος θεραπευτικός εξορθολογισμός του ελεύθερου χρόνου. Η παύση της εργασίας χωρίς τραύματα για την εμπορική δομή. Η χαμένη παραγωγικότητα χωρίς άρνηση της παραγωγικότητας. Ο τρελός μπορεί να μην δουλεύει και έτσι επιβεβαιώνει την σοφία της εργασίας, ως αντίθετο της τρέλας.

Όταν λέμε: δεν είναι η στιγμή για ένοπλη επίθεση ενάντια στο Κράτος, ανοίγουμε διάπλατα τις πόρτες του τρελοκομείου για τους συντρόφους που υλοποιούν αυτή την επίθεση. Όταν λέμε: δεν είναι η στιγμή για την επανάσταση, σφίγγουμε τα δεσμά στα κρεβάτια κράτησης. Όταν λέμε: αυτές οι δράσεις είναι αντικειμενικά προβοκατόρικες φοράμε τις λευκές στολές των βασανιστών. Την στιγμή όπου ήταν μικρός ο αριθμός των αμφισβητιών το μυδράλιο λειτουργούσε καλά. Δέκα νεκροί είναι αποδεκτοί. Τριάντα χιλιάδες, εκατό χιλιάδες, διακόσιες χιλιάδες, θα σηματοδοτούσαν ένα βασικό σημείο στην ιστορία, ένα σημείο επαναστατικής αναφοράς τέτοιας εκτυφλωτικής λάμψης ώστε να διαταράξει επί μακρόν την γαλήνια ηρεμία του εμπορικού θεάματος. Κατά τα άλλα, το κεφάλαιο έγινε πιο πανούργο. Το φάρμακο έχει μια ουδετερότητα που η σφαίρα δεν κατέχει. Έχει το θεραπευτικό άλλοθι.

Ας πετάξουμε στα μούτρα του κεφαλαίου την δική του κατάσταση τρέλας. Ας αναποδογυριστούν οι όροι της αντιπαράθεσης. Η ουδετερότητα του ατόμου είναι συνεχής πρακτική του εμπορικοποιημένου συνόλου του κεφαλαίου.

Η κοινωνία είναι ολάκερη ένα ατελείωτο τρελοκομείο. Η ισοπέδωση των απόψεων είναι μια διαδικασία θεραπευτική, είναι μηχανή θανάτου. Η παραγωγή δεν μπορεί να επιβεβαιωθεί στην θεαματική μορφή του καπιταλισμού, χωρίς αυτή την ισοπέδωση. Και εάν η άρνηση όλων αυτών, η αποδοχή της χαράς έναντι της επιλογής του θανάτου, είναι σημάδι τρέλας, είναι η περίπτωση όλοι να αρχίσουν να κατανοούν την παγίδα που, κάτω απ' όλα αυτά, είναι έτοιμη να λειτουργήσει.

Ολάκερη η μηχανή της πολιτισμικής δυτικοευρωπαικής παράδοσης είναι μια μηχανή θανάτου, μια άρνηση της πραγματικότητας, ένα βασίλειο του εικονικού που συσσώρευσε κάθε είδος αχρειότητας και προσβολής, εκμετάλλευσης και γενοκτονίας. Εάν η άρνηση αυτής της λογικής της παραγωγής καταδικάζεται ως παλαβομάρα, τότε χρειάζεται να εξηγήσουμε την διαφορά μεταξύ παλαβομάρας και παλαβομάρας.

Η χαρά οπλίζεται. Η επίθεσή της είναι η υπέρβαση της εμπορικής παραίσθησης, της μηχανής και του εμπορεύματος, της βεντέτας και της καθοδήγησης, του κόμματος και της ποσότητας. Ο αγώνας του διαρρηγνύει την γραμμή της λογικής του κέρδους, την αρχιτεκτονική της αγοράς, το προγραμματισμένο νόημα της ζωής, το τελικό έγγραφο του αρχείου. Η διασπαστική του έκρηξη αναποδογυρίζει την ταξινόμηση των εξαρτήσεων, την νομενκλατούρα του θετικού και του αρνητικού, τον κώδικα της εμπορικής ψευδαίσθησης.

Αλλά όλα αυτά πρέπει και να μπορεί να επικοινωνεί. Από τον κόσμο της χαράς μέχρι εκείνο του θανάτου το περιβάλλον των νοημάτων δεν είναι εύκολο. Οι αμοιβαίοι κώδικες είναι μετατοπισμένοι, καταλήγουν να ακυρώνονται διαδοχικά. Αυτό που στον κόσμο της χαράς θεωρείται ψευδαίσθηση, στον κόσμο του θανάτου είναι η πραγματικότητα, και τανάπαλιν. Ο ίδιος ο φυσικός θάνατος, για τον οποίο τόσο θρηνούν στον κόσμο του θανάτου, είναι λιγότερο ολέθριος από τον θάνατο που διακινείται ως ζωή.

Εξού και η μεγάλη ευκολία με την οποία το κεφάλαιο εξαπατά τα μηνύματα της χαράς. Ακόμα και οι επαναστάτες, στο εσωτερικό της λογικής του ποσοτικού, δεν είναι ικανοί να αναγνώσουν σε βάθος, το νόημα των εμπειριών της χαράς. Κάποιες φορές τραυλίζουν ασήμαντες προσεγγίσεις. Κάποιες άλλες αφήνονται σε καταδίκες που δεν ηχούν πολύ διαφορετικές από εκείνες που εκτοξεύει το κεφάλαιο.

Η σημασία του εμπορικού θεάματος είναι το εμπόρευμα. Το δραστήριο στοιχείο αυτής της συσσωρευμένης μάζας είναι η εργασία. Πέρα από αυτά τα στοιχεία του παραγωγικού πλαισίου, δεν υπάρχουν σημάδια που μπορούν να σημαίνουν κάτι το αρνητικό και το θετικό την ίδια στιγμή. Υπάρχει η δυνατότητα επιβεβαίωσης της μη-εργασίας, αλλά όχι ως άρνηση της εργασίας, μονάχα ως διακοπή για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Την ίδια στιγμή υπάρχει η δυνατότητα επιβεβαίωσης του μη-εμπορεύματος, δηλαδή το εξατομικευμένο αντικείμενο, αλλά μονάχα ως αναπαράσταση του ελεύθερου χρόνου, δηλαδή κάτι που παράχθηκε ως χόμπι, στα αποκόμματα του χρόνου που χορηγήθηκαν από τον παραγωγικό κύκλο. Είναι σαφές ότι αυτά τα σημάδια: μη-εργασίας και μη-εμπορεύματος, είναι λειτουργικά, αντιλαμβανόμενα ως τέτοια, ως προς το γενικό μοντέλο της παραγωγής.

Μονάχα ξεκαθαρίζοντας τα νοήματα της χαράς και τα αντίστοιχα νοήματα του θανάτου, ως στοιχεία δύο αντιτιθέμενων κόσμων που αγωνίζονται μεταξύ τους, μπορούμε να μεταδώσουμε ορισμένα στοιχεία των δράσεων της χαράς, χωρίς να ξεγελιόμαστε ότι μπορούμε να τα μεταδώσουμε σε όλους. Όποιος αρχίζει να έχει εμπειρία στη χαρά, ακόμα και σε προοπτικές μη άμεσα συμφυείς με την επίθεση στο κεφάλαιο, είναι πιο διαθέσιμος στο να συλλέξει τα νοήματα της επίθεσης, τουλάχιστον περισσότερο από εκείνους που παραμένουν συνδεδεμένοι με μια οπισθοδρομική οπτική της σύγκρουσης, μια οπτική βασισμένη στην ποσοτική ψευδαίσθηση.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, είναι ακόμα δυνατό να πετάξει η γλαύκα.

XI

Εμπρός όλοι!
Και με τα μπράτσα και με την καρδιά,
τον λόγο και την πέννα,
το μαχαίρι και το όπλο,
την ειρωνεία και την βλαστήμια,
την κλεψιά, την δηλητηρίαση και τον εμπρησμό,
να κάνουμε...πόλεμο στην κοινωνία!...

Déjacque[16]

Ας βάλουμε στην άκρη τις αναμονές, τους δισταγμούς, τα όνειρα κοινωνικής ειρήνης, τους μικρούς συμβιβασμούς, τις αφέλειες. Όλες τις μεταφορικές φλυαρίες που μας παροχετεύουν τα μαγαζάκια του κεφαλαίου.

Ας βάλουμε στην άκρη τις μεγάλες αναλύσεις που εξηγούν τα πάντα, μέχρι την παραμικρή λεπτομέρεια. Τα ογκώδη βιβλία γεμάτα ορθοφροσύνη και φόβο.

16 Σ.τ.Μ.: Joseph Dejacque (1821-1864), αναρχοκομμουνιστής ποιητής και συγγραφέας. Χρησιμοποίησε πρώτος τον όρο «ελευθεριακός» το 1857 σε ένα γράμμα του στον Proudhon. Έγραψε το περίφημο L'Humanisphere, Utopie anarchique, το 1858.

Ας βάλουμε στην άκρη την δημοκρατική και αστική ψευδαίσθηση της συζήτησης και του διαλόγου, των συνελεύσεων, των διαφωτιστικών ικανοτήτων των αρχιμαφιόζων.

Ας βάλουμε στην άκρη την ορθοφροσύνη και την σοφία που η αστική ηθική της εργασίας έχει σκαλίσει στις καρδιές μας.

Ας βάλουμε στην άκρη τους αιώνες του χριστιανισμού που μας δίδαξαν την θυσία και την υπακοή.

Ας βάλουμε στην άκρη τους ιεροκήρυκες κάθε τάξης και λειτουργίας, τα αφεντικά, τους επαναστατικούς οδηγούς, και τους λιγότερο επαναστατικούς και τους καθόλου επαναστατικούς.

Ας βάλουμε στην άκρη το νούμερο, τις ψευδαισθήσεις του ποσοτικού, τους νόμους της αγοράς, την προσφορά και την ζήτηση.

Ας καθίσουμε για μια στιγμή στα ερείπια της ιστορίας μας γεμάτης από κυνηγητά και ας σκεφτούμε. Ο κόσμος δεν μας ανήκει. Εάν έχει ένα αφεντικό και αυτό το αφεντικό είναι τόσο ηλίθιος να τον επιθυμεί, έτσι όπως βρίσκεται, ας τον πάρει, και ας αρχίσει να μετρά τα ερείπια στη θέση των παλατιών, τα νεκροταφεία στη θέση των πόλεων, το βούρκο στη θέση των ποταμών, τον μολυσματικό βάλτο στη θέση των θαλασσών.

Το πιο μεγάλο θέαμα ψευδαίσθησης του κόσμου δεν μας γοητεύει πια.

Είμαστε σίγουροι ότι από τον αγώνα μας, εδώ και τώρα, θα ξεπηδήσει η κοινότητα της χαράς. Και για πρώτη φορά, η ζωή θα θριαμβέψει επί του θανάτου.

Το HANDmate γεννήθηκε τις μέρες της εξέγερσης του Δεκέμβρη από ανάγκη και με πλήρη απουσία συνείδησης. Συνέλαβε την πραγματικότητα της ύπαρξής του και ξεκίνησε να πειραματίζεται με το (έντυπο) σώμα του. Μιμούμενο, εμπνεόμενο, αντιφατικό, κατέληξε σε μια μορφή και ένα όνομα όχι για να (αυτο-) προσδιοριστεί αλλά ακριβώς το αντίθετο. Να παίξει με την έννοια της ταυτότητας, να δομήσει την αποδόμησή του, να μορφοποιήσει το άυλο του χαρακτήρα του, να ονοματίσει το άρρητο, δηλαδή τα αντίστροφα:να προσδιορίσει το Άλλο (ακόμα και ως εαυτό) να ταυτοποιήσει τη σοβαρότητα (με την ειρωνεία) να αποδομηθεί τη δομή του να καταστήσει άυλη τη μορφή του να σιωπήσει μπροστά στο σαφές, μπροστά στο λεχθέν να γίνει ο καλύτερος φίλος του χεριού μέσα από το κρύο άγγιγμα του γυαλιού να γίνει το κενό μήνυμα στο μπουκάλι να καεί

«ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΕΙΝΑΙ ΟΠΛΑ»
HANDmate

Αυτό το βιβλίο έγινε επίκαιρο ξανά, αλλά με ένα διαφορετικό τρόπο. Όχι ως κριτική μιας βαριάς μονοπωλιακής δομής η οποία δεν υπάρχει πια, αλλά διότι μπορεί να καταδείξει τις ισχυρές δυναμικές του ατόμου στον πρόσχαρο δρόμο του προς την καταστροφή όλων εκείνων που το καταδυναστεύουν και το «κανονίζουν».

Κλείνοντας πρέπει να αναφέρω ότι στην Ιταλία είχε παραγγελθεί η καταστροφή αυτού του βιβλίου. Το Ιταλικό Ανώτατο Δικαστήριο διέταξε την καύση του. Όλες οι βιβλιοθήκες που διέθεταν αντίτυπα έλαβαν μια υπουργική εγκύκλιο που παράγγελνε την αποτέφρωσή του. Πολλοί βιβλιοπώλες αρνήθηκαν να κάψουν το βιβλίο, θεωρώντας αυτή την πρακτική ναζιστική ή ιεροεξεταστική, όμως λόγω νόμου το βιβλίο δεν μπορούσε να δοθεί προς ανάγνωση. Για τον ίδιο λόγο το βιβλίο δεν μπορεί να διανεμηθεί νομίμως στην Ιταλία ενώ πολλά αντίτυπα κατασχέθηκαν έπειτα από επιδρομές σε σπίτια πολλών συντρόφων.

Καταδικάστηκα σε 18 μήνες φυλάκιση για την συγγραφή αυτού του βιβλίου.

Alfredo M. Bonanno,
Κατάνια, 14 Ιουλίου 1993

Εκδόσεις, Αναρχικό Στέκι Ναδίρ
Ιούνιος 2013